Ե. ՏԱՐԻ 1415 ԹԻՒ ՀԱՅՑՈ 4330 ՀՈՒՈՒ 13 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1888 (Ն. Տ.) 4 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1888 27 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1306

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան–խան

غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	կանխիկ արծաթ	160
» » Վեցամսեայ	» »	80
» » Եռամսեայ	» »	40
Գաւառաց » եւ տեղական		
թղթատարով տարեկան	» »	240
Գաւառաց համար եւ տեղական		
թղթատարով վեցամսեայ	» »	120
Օտար երկիրներէ տարեկան ֆրանք		53
» » վեցամսեայ	»	26

Դուրս գրկուած լրագրաց ծամբու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է
Խմբագրութեանս ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, 1888

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐԱԳԻՐ ՖՐԵՏԵՐԻԿ ԿԱՅՍԵՐ

(Շարունակութիւն երէկի թիւէն.)

Սեպտ. 3. Սէտանի անձնատուութենէն ետքը.

«Ի Տօնչէրի, Պիզմարք այցելեց ինձ. Ալզաս (Սթրազպուրկ) կը պահենք գերմանական վարչութեան ներքեւ, ետքէն գերմանական Դաշնակցութեան կամ գերմանական կայսրութեան հետ միացնելու համար. Գերմանիոյ կայսրութիւնը վերահաստատելու գաղափարին վրայ չի խօսուիր դեռ. Կը դիտեմ որ Պիզմարք ինչ ինչ պայմաններով միայն կը հաւանի կայսրութեան վերահաստատման. Զգուշացուց զիս չաճապարելու, թէեւ համոզուած եմ որ Պիզմարք ի վերջոյ պիտի յանգի կայսրութեան վերահաստատման գաղափարին. Իրերն այս ուղղութեամբ յառաջանալու վրայ են, եւ այս յաղթութեան շնորհիւ աւելի նպաստաւոր ընթացք մը պիտի ունենան. Նափոլէոն գնաց. Անմիջապէս ետքն Էօժէնի կայսրուհիէն եկաւ ծածկագիր հեռագիր մը, զոր Զէքէնտորֆի ձեռամբ կայսեր ետեւէն ղրկեցինք. Պելժերը մեծ համակրանք կը ցուցնեն կայսեր (Նափոլէոնի). Իմ մտահոգութիւնս այն է թէ պատերազմին արդիւնքը չգոհացնէ գերման ժողովրդեան արդար ակնկալութիւնները.

Սեպտ. 6, ի Ռէնս.

«Բանակեցանք մերձ ի Վէրլէ (Քլիքօ), ուր առաջին անգամ՝ լինելով շամբանիա խմեցի. Երբ պատերազմի մէջ եմ, սովորութիւն չունիմ ըմպելիք գործածել. Ամենուրեք (ֆրանսական գաւառաց մէջ) խաղաղութեան փափաք կ'արտայայտուի, նաեւ բուռն ատելութիւն Փարիզի դէմ, որ կ'որոշէ ամեն բան. Ժողովուրդն իրարմէ կը զանազանէ Ֆրանսացին եւ Փարիզցին. Տեղացիք կը զարմանան որ իրենց մէջ կը շրջինք առանց հետեւորդի. Կ'ըսեն թէ «Նափոլէոն երբեք չպիտի համարձակէր այդպէս վտանգի ենթարկել զանձն». Պաւիերայի Թագաւորէն ստացայ Մաքս Եօզէֆի կարգին պատուանշանն, որ տարուած յաղթութեանց ի վարձատրութիւն կը տրուի. Պաւիերայի մէջ ո՛չ ոք ունի զայն.

Սեպտ. 8.

«Ֆրանսա յետ այսօրիկ ցմիշտ մեր բնական թշնամին է, եւ հետեւապէս Ֆրանսայի տկարացումը պէտք է լինի մեր գործ. Ալզասի ստացումն այժմ կը դիւրացնէ մեր ռազմային յառաջխաղացութիւն, որ ցայս վայր շատ անձուկ շրջանակի մէջ կը կատարուէր.

Սեպտ. 12 եւ 14

«Ալզաս-Լօռէն.—Կայսերական երկիր, առանց կայսերական գերդաստանի. բնիկ վարչային խորհուրդներ. Լուծելի խնդիրն է՝ մեր այս նոր հայրենակիցները բաժնել ֆրանսական պետութեան մեծ մարմնէն, բայց զգացնել անոնց թէ դարձեալ մեծ պետութեան մը մասը կազմել կոչուած են եւ ո՛չ թէ անկարեւոր իշխանութեան մը հպատակել.

Սեպտ. 16

«Իլ-տը-Ֆռանս («Կղզի Ֆրանսայի», գաւառ մը կեդրոնն է Փարիզ), հոյակապ երկիր է։ Գիւղացիք նպաստաւոր տպաւորութիւն մը կ'ընեն. տեղացի ժողովուրդն անտեղի հարցումներ կ'ընէ մեզ. կ'ուզեն կուրծքիս վրայ գտնուած աստղը (պատուանշանը) շօշափել։ Կորչաքով հակառակ է Ալզասին Գերմանիոյ թողման։ Նափոլէոն կը զարմանայ որ Բրուսիացիք իրեն հետ այնչափ լաւ կը վարուին ի Վիլհէլմսհէօէ։ Հապա ի՞նչ կը սպասէր։ Մեք մե՛զ պատիւ կ'ընենք այնպէս լաւ վարուելով։ Հանրապետութիւնն կը հաստատուի անշշուկ։

Սեպտ. 19

«Փարիզ պաշարեցաւ։ Վերսայլ անձնատուր կը լինի, գոհ մնալով որ խուժանին ձեռնձգութիւններէն զերծ պիտի լինի։ Սէվռ քաղաքը մեզմէ պահապան զօրք կը խնդրէ։ (*)

Սեպտ. 20, ի Վերսայլ, ի քաղաքային պաշտօնատան

«Աչքէ անցունելով Վերսայլի պալատն այս շքեղ յարկերն, որոց մէջ Գերմանիոյ փնասաբեր ա՛յնչափ խորհուրդներ արտայայտուած եւ որոշուած են, եւ ուր չորս կողմէ կախուած պատկերներ հեգնօրէն կը ներկայացնեն Գերմանիոյ անդամահատութիւնն ու նուաստութիւնն, յոյս կը տածեմ թէ Գերմանիոյ կայսրութեան ու կայսեր վերահաստատումն ալ դարձեալ այս միեւնոյն յարկերու մէջ պիտի որոշուի։ Սէտան եւ Ֆրանսական Հանրապետութեան հաստատումն ազդեցութիւն ըրած են Աւստրիոյ վրայ։ Ջարը Ս. Գէորգայ պատուանշանը ղրկեց առ Մոլթքէ։ Երեք տարի յառաջ Վերսայլի պարտիզին մէջ կառքով կը շրջագայէի Էօժէնի կայսրուհւոյն հետ։ Մեր բաց դաշտի մէջ կատարած հոգեւոր պաշտամունքն ազդեցութիւն կ'ընէ Ֆրանսացւոց վրայ։

Սեպտ. 28

«Սթրազպուրկ անձնատուր եղաւ։ Գրբեցի Թագաւորին որպէս զի ամեն միջոցներ ձեռք առնուին Սթրազպուրկի մայրեկեղեցւոյն, գրատան եւ այլ հանրային հռչակաւոր շէնքերուն վերահաստատման համար։

Սեպտ. 30

«Ն. Վեհափառութեան (Վիլհէլմ Թագաւորին) խօսեցայ կայսրութեան վերահաստատման խնդրոյն նկատմամբ, որուն վրայ հիմա քիչ քիչ կը խօսուի։ Թագաւորը շահայուսալից չի գտներ խնդրոյն յաջողումն, եւ ի մէջ կը բերէ Պերլինի դասախօս Տիւ Պուա Ռէյմոնի սա կարծիքը թէ, կայսերականութիւնն ա՛յնչափ վար ինկած է որ յապագային Գերմանիոյ մէջ Բրուսիոյ Թագաւոր մը միայն կրնայ լինել՝ «Դուքս (Herzog) Գերմանաց» տիտղոսով։ Աստ դէմ կ'առարկեմ թէ Պաւիերայի, Վիւրթեմպէրկի եւ Սաքսոնիոյ երեք Թագաւորք կը հարկադրէին զմեզ մեր գերակշռութիւնն հռչակել կայսր տիտղոսով, եւ թէ Հաապսպուրկներէն մնացեալ հազարամեայ կայսեր կամ Թագաւորի թագը վերաբերութիւն բնաւ չունի նոր կայսերականութեան հետ։ Կայսեր ընդդիմութիւնը կը տկարանայ։

(*) Սէվռ քաղաքին այն ժամանակի քաղաքապետը թերթի մէջ կը բողոքէ այս յայտարարութեան դէմ, զոր վիրաւորիչ կը համարի ֆրանսական հայրենասիրութեան, եւ կը պատմէ թէ գերման բանակին շարժմանց վրայ տեղեկութիւն բերելու համար ընդ առաջ գնացող իւր օգնականին գերման բանակին մէջ երեւիլն այնպիսի թիւրիմացութեան մը պատճառ եղած է Ֆրեդերիկ Իշխանին Ծ. Խ.

Հոկտ. 2

«Վիքթորիա Թագուհին Անգլիոյ, որ սրտաշարժ հետաքրքրութեամբ կը հետեւի մեր գործոց, հեռագրեց Թագաւորին՝ յորդորելով որ վեհանձնաբար ի նկատ առնու Պ. Ժիւլ Ֆավրի հաշտութեան առաջարկները. բայց այս նպատակաւ գործնական միջոց մը չառաջարկեց։

Հոկտ. 3

«Ամերիկացի զօրավար Պըրնսայտ Փարիզէ Վերսայլ եկաւ. խօսուածքէն կ'երեւի թէ պաշտօն մ'ունի իշխանութեանց կողմէ, որք հաշտութեան փափաքող են, բայց հողի թողում չեն ընդունիր։ Բայց Ժիւլ Ֆավռ ընդհակառակն կը խոստովանի թէ պարտաւոր Ֆրանսա պէտք է համակերպի Ալզասի թողման, բայց կ'առարկէ թէ առժամանեայ կառավարութիւնը չի զօրեր ինքնին միջամուխ լինել այս խնդրոյ, զի եթէ ընդունի մեր պայմաններ, իւր անկումն անխուսափ է։ Հարկ է ուրեմն Ազգային Սահմանադիր մեծ ժողով մը գումարել, որուն յանուն ազգին արտայայտած խաղաղասէր փափաքն ոյժ մը կրնայ լինել առժամեայ կառավարութեանս։ Մեք բնաւ հակառակ չենք այդպիսի ժողովոյ մը գումարման։

Հոկտ. 18

«Ծննդեանս տարեդարձն է այսօր, եւ եղական եղանակն որով այսօր կը կատարեմ այս տարեդարձ՝ յատուկ կերպով մը ուշադրութիւնս կը դարձնէ այն քաղաքական աշխատութեան աւագ կարեւորութեան վրայ որ ինձ կը սպասէ ի Գերմանիա ժամանակի ընթացքին մէջ. զի կը յուսամ թէ ուրիշ պատերազմներ չպիտի ունենամ, եւ իմ վերջին պատերազմս պիտի լինի այս. Շատեր փառաւորութեամբ կը նկատեն այն աշխատութիւն որ՝ կամօք Տեառն՝ օր մը իմ բաժինս պիտի լինայ, եւ ես ալ քիչ շատ փառահեղութիւն կը զգամ յիս կատարելու զայն, գիտնալով թէ ինքնինքս արժանի պիտի երեւցնեմ իմ վրայ դրուած վստահութեան։

Հոկտ. 24

«Կորչաքով դիտաւորութիւն կը յայտնէ Սեւ Ծովու Դաշնագիրը պատռելու։ Պիզմարք ըսաւ իմ քեռայրիս թէ պատերազմին ետքը պիտի հարուածէ պապական Անսխալութեան կուսակիցները։

Հոկտ. 26—29

«Այսօր Մոլթքէի ծննդեան 70րդ տարեդարձն է։ Դաւիթեայ պսակ մը տարի իրեն։ Ինձ հետ համամիտ է թէ Փարիզ անօթութեամբ յանձնատուութիւն պէտք է հարկադրուի, եւ պաշարման զուգահեռական ռազմագործեր բանալու գաղափարին ընդդէմ է։ Հօրեղբօրորդիս Ֆրեդերիկ-Կարլ կը շնորհաւորէ իմ բարձրացումս Մարեշալութեան։ Հոհէնցոլլերնեան գերդաստանին մէջ առաջին անդամն եմ Մարեշալութեան բարձրացող։ Մեծապէս սփոփեց զիս այն յայտարարութիւն թէ այսպիսի բարձրացում մը իմ քաջ բանակիս մեծագործութեանց վարձատրութիւնը պիտի նկատուի։ Մոլթքէ Կոմսութեան բարձրացաւ։

Նոյ. 2

«Պիզմարք կը պատմէ Թիէրի հետ ունեցած բանակցութիւնները։ Պիզմարք գանգատած էր Ֆրանսացիներուն Ափրիկեցի Թիւրքօներ գործածելուն համար։ Թիէր պատասխանեց. «Բայց ո՞չ ապաքէն դուք ալ Իւհլաններ կը գործածէք» (!)։

Նոյ. 12

«Փօզէնի կաթոլիկ Արքեպիսկոպոս Լէտոխովսկի կը հարցունէ թէ Պապը կրնա՞յ ընդունուիլ ի Բրուսիա։ Պիզմարք Պիոս Թ. Պապին կողմէ խոշոր սխալ մը կը համարի Հռոմէ մեկնիլը. բայց կ'ըսէ թէ Պապին ի Գերմանիա բնակութիւնը լաւ արդիւնք մը պիտի ունենայ. զի Հռոմայ եկեղեցականութեան անկարգ եւ գեղծ իշխանութիւնը մօտէն դիտելով, շատ մը Գերմանք պիտի զզուին եւ պիտի բուժին Հռոմէական իշխանութեան համար իրենց՞ սատածած սէրէն։ Թագաւորն եւ ես բացարձակապէս հակառակ ենք Պապին իւր բնակութիւնը Գերմանիա փոխադրելու խորհրդոյն։

Նոյ. 14

«Անգլիական դեսպան Օտօ Ռըսէլ կուգայ. կը հաստատէ թէ Ռուսիա կը պահանջէ ջնջումն Փարիզի Դաշնագրոյն այն տրամադրութեանց որք Ռուսիոյ Սեւ Ծովու մէջ նաւարան եւ նաւատորմ ունենալը կ'արգիլեն։ Կը պատմէ թէ 1856ին, Դաշնագրոյն կնքուած պահուն, փալմէրսթըն ըսեր է ռուս դեսպան Պըրունովի թէ տասն տարի չպիտի տեւէ։ Անէնբով զօրավար կուգայ Ջարին մէկ նամակաւ։ Հեռագրեցինք որ այս պատուիրակին գալուստն յետաձգուի. պատասխանեցաւ թէ շատ ուշ է. զի Ռուսիոյ կողմէ նոյն խնդրոյ վրայ հարկաւոր շրջաբերականը արդէն եղած են ի Վիեննա եւ ի Լոնտոն։ Մեր ներկայացուցիչք կրաւորական դեր մը պիտի բռնեն։ Ռուսիոյ կողմէ յուզուած այս խնդիր շատ հոգ կը պատճառէ Թագաւորին (Վիլհէլմ), որ կ'ըսէ թէ այս յանկարծակի անախորժ խնդիր Անգլիոյ կարծել պիտի տայ թէ մեր կողմէ վրիժառութեան գործ մ'է անգլիացի վաճառականաց ոմանց կողմէ Ֆրանսայի զէնք վաճառելունուն փոխարէն։ Բայց Պիզմարք կը հերքէ խնդրոյն մէջ իւր ո՛ եւ է բաժին ունենալը։ Պիզմարքի հետ խօսակցեցայ գերմանական խնդրոյն վրայ. կը բացատրէ բոլոր դժուարութիւններն, եւ կը հարցունէ թէ ի՞նչ ընել պէտք է հարաւային Գերմաններուն. սպառնալի՞ք կ'ուզեմ որ ընենք. «Այո՛», պատասխանեցի, վտանգ չկայ յայտմ, զօրաւորապէս գործենք, եւ պիտի տեսնէք թէ իրաւունք ունիմ երբ կ'ըսեմ թէ ձեր զօրութեան գիտակցութիւնը չունիք»։ Պիզմարք սպառնալեաց խօսք չուզեր լսել, մանաւանդ որ յայնժամ հարաւային Գերմանիոյ պետութիւնք Աւստրիոյ գիրկը կ'իյնան։ Կը յիշեցնէ թէ, (Պիզմարք) 1862ին յիշխանութիւն անցնելուն հաստատապէս միտքը դրած էր պատերազմ յառաջ բերել Բրուսիոյ եւ Աւստրիոյ միջեւ. բայց հոգ տարաւ իւր խորհուրդն այն ժամանակ չյայտնելու Թագաւորին, մինչեւ որ պատեհ ժամն եկաւ։ Գերմանական խնդրոյն զարգացումն ալ ժամանակին պէտք է թողուլ. Պատասխանեցի թէ, եթէ հարաւային ներկայացուցիչք, չեմ կրնար անտարբերութեամբ տեսնել այսպիսի օրաձգում. Հարկ չպիտի լինի նիւթական ոյժ գործածել. կրնանք ըսպասել եւ գիտել թէ Պաւիերա եւ Վիւրթեմպէրկ պիտի համարձակի՞ն Աւստրիոյ յարիլ։ Շատ դիւրին է, ըսի, կայսրութիւնն հռչակել ասոր հաւաքեալ գերման վեհապետաց մեծամասնութեամբ, եւ հաստատել գերման ժողովրդեան բաղձանաց համապատասխանող Սահմանադրութիւն մը. Այսպիսի ճնշման մը հարաւային Գերմանիոյ Թագաւորք չեն կրնար տոկալ։ Պիզմարք պատասխանեց թէ այսպէս մտածող միայն ես կամ, եւ թէ լաւագոյն է նախաձեռնութիւնը թողուլ Ռայխսթակին։ Ցեյնցի Պատէնի, Օլտէնպուրկի, Վէյմարի եւ Քօպուրկի բաղձանքը (գերմանական ազգային միութեան եւ կայսրութեան վերահաստատման համար), Պիզմարք պատասխանեց Թագաւորին դժկամակութեան ետեւ. Պատասխանեցի թէ իւր (Պիզմարքի) դժկամակութիւնը բաւական է որպէս զի Թագաւորը մերժողական պատասխան տայ. Պիզմարք պատասխանեց թէ ինք արժանի չէ այս յանդիմանութեանս, եւ թէ քաղաքական խնդրոց մէջ պարտիմ ի հաշիւ առնուլ Թագաւորին մտաց անկախութիւնն, որով կը կարդայ ամեն կարեւոր ծանուցագրեր, եւ կը սրբագրէ իսկ. . . Պիզմարք յարեց թէ իմ այս կերպիւ արտայայտած գաղափարներս փնասաբեր արդիւնք միայն կրնան ունենալ, եւ թէ գահաժառանգ մը բնաւ կարծիք յայտնելու չէ հանրային խնդրոց վրայ. Բացարձակապէս բողոքեցի իմ բերանս փակելու այս փորձին դէմ, մանաւանդ որ ապագային վերաբերող այնպիսի աւագ խնդրոյ մը մէջ չեմ ուզեր որ իմ գաղափարներս անծանօթ մնան. Բաց աստի, Թագաւո՛րն ինքն իրաւունք կրնայ ունենալ հրահանգ տալու ինձ որ լռութիւն պահեմ այս կամ այն խնդրոյ մէջ, ենթադրելով իսկ թէ ես բաւական տարիք եւ փորձառութիւն չունենամ ինքն իրենս որոշելու այդ կէտեր. Պիզմարք պատասխանեց որ եթէ Գահաժառանգը կը հրամայէ, անոր գաղափարաց համեմատ պիտի գործէ. Վերստին բողոք բարձի Պիզմարքի այս խօսքին դէմ, ըստ որում իրեն հրաման չէի տար. Անոր ալ պատասխանեց թէ ուրախութեամբ տեղի պիտի տայ ուրիշ ո՛ եւ է անձի զոր ես աւելի ձեռնհաս համարիմ գործերը վարելու. բայց մինչեւ այն ատեն իւ՛ր սկզբանց համեմատ պիտի գործէ ըստ իւր կարողութեանն ու ծանօթութեան. (Մնացեալը վաղը.)

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՔ

ԹՈՒՐՔԻԱ, ԱՓՐԻԿԷ, ԻՏԱԼԻԱ

ԱՐԴԻ ՎԻՃԱԿ ՍՈՒԷԶԻ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՅ ԽՆԴՐՈՅՆ

(Թայմզ, Խմբ. Ցող. Սեպտ. 29.)

« . . . Սուէզի Ջրանցքին Պայմանագրոյն վաւերացումը դեռ առկախ կը մնայ։ Ցայտնի է թէ Բ. Դուռն ուզեց յիշատակագիր մը կցել Պայմանագրին, բացատրելով 10րդ յօդուածն, եւ Կարմիր Ծովու արեւմտեան (ափրիկեան) եզերաց վրայ գտնուող ոստացուածոց մասին վէճ. Սուլթանին իրաւունքները վերապահելով. Այդ 10րդ յօդուածն էր որ ճարտար գարձուածի մը առիթ տուաւ Պ. Քրիսփիի, ֆրանսական կառավարութեան հետ իւր վէճին մէջ. Մեր Վիեննայի թղթակից մեզ կը հաղորդէ Կ. Պոլսոյ իտալեան դեսպան Պառոն Պլանի կողմէ առ Բ. Դուռն մատուցեալ կտրուկ ծանուցագրոյ մը պատճէնն, որով դեսպանը կը բացատրէ թէ Ափրիկէի եզերաց այլ եւ այլ կէտերուն վրայ Օսմ. վեհապետական իշխանութիւնն ազդուապէս ի գործ չդրուելով, ուրիշ Տէրութեանց հետ ծանր դժուարութիւնք ծագած են. Իտալիա եւ Անգլիա հարկադրուած են ուրեմն գործողութեանց ձեռնամուխ լինել «ընդդէմ «դիւանագիտական եւ զինուորական «ձեռնարկութեանց, որք կը կատարուէին (Ֆրանսայի կողմէ) շահադիտական հաշիւներ կամ կրօնական (պապական) ձգտումներու յառաջ վարելու համար, նպատակ ունենալով բովանդակ «Հիւսիսային Ափրիկէի մէջ հաստատել «մի միակ Տէրութեան գերիշխանութիւնն». Իտալիա գոհութեամբ պիտի տեսնէ եթէ Օսմ. կառավարութիւնն հռչակէ իւր վեհապետական իրաւունքները Ափրիկէի վրայ, եւ հետեւապէս Իտալիա պատրաստ է առաջարկել յիշատակագիրն ստորագրելու, «սա միակ պայմանաւ որ Բ. Դուռն «այդ յիշատակագրով ճշդիւ նշանակէ «Կարմիր Ծովու եւ Միջերկրականի ե-«զերաց վրայ այն կէտեր, որոց մասին «Օսմ. կառավարութիւնը մտադիր է «վեհապետական իրաւունքներ հռչակել, ի բաց չառնլով Ափրիկեան Տրի-«պոլսոյ արեւմտեան կողմէ գտնուող «երկիրներն ալ» (Թունուզ եւ Ճէզայիր). Այս ծանուցագիր ուրեմն երկպառաբանութիւն մը կ'առաջարկէ. Եթէ Թուրքիա Սուէզի Պայմանագիրն ստորագրէ առանց բացատրական յիշատակագրոյն, հաւանած պիտի լինի 10րդ յօդուածին Պ. Քրիսփիի կողմէ տրուած մեկնութեան, որով Կարմիր Ծովու ափրիկեան եզերաց վրայ Թուրքիոյ վեհապետական իրաւունք ունենալը կը ժխտուի. Իսկ եթէ Թուրքիա հաւանի նշանակել այն երկիրներ որոց վրայ իւր վեհապետական իրաւունքները հռչակել կը կամի, պէտք է կա՛մ Ճէզայիրէն եւ Թունուզէն հրաժարի, որ իսլամական զգացմանց հակառակ է, եւ կա՛մ Թուրքիոյ սեփականութիւն համարելով զԹունուզ եւ զՃէզայիր՝ վշտացնէ զՖրանսա. Կը կարծուի թէ Բ. Դուռը դժուարութեան մէջէն պիտի ելնէ՝ յայտարարելով յիշատակագրոյն մէջ թէ Թուրքիա վեհապետական իրաւունք ունի Կարմիր Ծովու բովանդակ արեւմտեան եզերաց վրայ, ի միասին առեալ զՄասուա, եւ թէ, Միջերկրականի եզերաց վրայ իւր այժմեան գրաւած օսմանեան երկրէն զատ, Թունուզի եւ Ճէզայիրի վրայ եւս իւր վեհապետական իրաւունք ունենալը պատ-

---

—)(33)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՍԵՐԺ ՊԱՆԻՆ

Ցիրաւի խղճալի երեւոյթ մ'ունէր այդ հեգ Բէյրօլը։ Ժանն կը դիտէր զնա այնպէս որպէս չէր դիտած բնաւ։ Այդ ակնարկն հեշտալի սարսուռ մը ազդեց ամուսնոյն։ Արիւնը մատանց ծայրն այրել սկսաւ։

—Մի՞թէ այդքան ծաղրելի՞ պիտի երեւիք փափկանկատ եւ գորովալիր լինելնուդ համար, ըսաւ մանկամարդ կինը։

—Չեմ ըմբռներ թէ գորովն ի՞նչ գործ ունի այս ամենուն մէջ, գոչեց Բէյրօլ, ընդհակառա՛կն։ Բայց ես կը սիրեմ զձեզ։ Եւ դուք սիրոյս կարեւորութիւն չէք ընծայեր բնաւ։

—Ապացուցէ՛ք ձեր սէրն, ըսաւ Ժանն հետզհետէ գրգռիչ կերպով մը։

Այս անգամ, Բէյրօլի համբերութիւնն սպառեցաւ։

—Ձեզմէ բաժնուելո՞վ է որ պիտի ապացուցանեմ սէրս։ Ճշմարի՛տը, Ժանն, ես տրամադիր եմ սքանչելի վարմունք մ'ունենալ ձեզ նկատմամբ, ձեր բոլոր քմահաճոյքներն ընդունիլ, բայց պայմանաւ որ ընդունելի ըլլան։ Վրաս խնդալու երեւոյթ մ'ունիք։ Եթէ ամուսնութեան առաջին օրէն՝ այսպիսի էական կէտերու վրայ զիջողութիւն ընեմ, վերջն ո՛ւր կ'երթայ։ Ո՛չ, ո՛չ, դուք իմ կինս էք. կինը պարտաւոր է ամուսնոյն հետեւիլ. օրէնքն այսպէս կ'ըսէ։

—Մի միայն օրինօ՞ք է որ կ'ուզէք բռնել զիս, պատասխանեց Ժանն բորբոքմամբ։ Մոռցա՞ք թէ ի՛նչ ըսի ձեզ երբ ամուսնութեան խնդրեցիք զիս։ Ձեռքս միայն կուտամ ձեզ։

—Եւ ես պատասխանեցի թէ ինձ անկ էր ձեր սիրտը շահիլ։ Հա՛, ուրեմն, ասոր միջոցները թողէք ինձ։ Օ՛ն, սիրելիս, չարունակեց սեղմնաւորն հաստատակամ շեշտով մը, զիս տղու տեղ կը դնէք։ Այդքան պարզամիտ չեմ ես։ Գիտեմ թէ այդ ընդդիմութիւնք ի՛նչ կը նշանակեն. հրապուրիչ ամօթլեածութիւն, պայմանաւ որ երկար չտեւեն։

Ժանն, առանց պատասխանելու, գլուխը դարձուց։ Դիմաց արտայայտութիւնը փոխուած էր. դժնեայ ու դաժան էր այն։

—Ցիրաւի, յարեց Բէյրօլ, սուրբի մը համբերութիւնն իսկ հատցունելու կարող էք ։Ի՞նչ կը նշանակէ այս ընթացքը։

Մանկամարդ կինը լռութիւն պահեց։ Կ'զգար թէ առարկութիւններն սպառած էին, եւ այդ անել բաւղին մէջ բռնուած, չգիտնալով թէ ինչպէս դուրս ելնէր անկից, ընդդիմութենէն ջլատեալ, կ'զգար որ խօրին վհատութեան մը կը մատնուէր։ Այսու հանդերձ չէր ուզեր տեղի տալ. այն գաղափարը սոսկ թէ կրնար այս մարդունը լինիլ՝ սարսուռ կ'ազդէր իրեն. մաքէն չէր անցուցած բնաւ այս արկածին ունենալիք կոշտ ու գռեհիկ ելքն։ Այժմ որ կ'ընդնշմարէր զայն, սոսկալի նողկանք մը կ'զգար։

Բէյրօլ՝ կարի մտահոգ՝ աչօք կը հետեւէր այն յարաճուն անձկութեան որ կը նկարուէր իւր կնոջ դիմաց վրայ։ Նախազգացում մը ունեցաւ թէ բան մը կը ծածկէր նա իրմէ, եւ արիւնը սիրտը ելնելով, կուրծքը բռնուեցաւ։ Ուզեց գիտնալ։ Եւ կասկածանաց հետ, սրամտութիւնն եւս գտնելով վերստին, Ժաննի մօտեցաւ եւ սիրալիր ձայնիւ.

—Ինձ մտիկ ըրէք, սիրելիս, ըսաւ, երկուքնիս ալ կը մոլորինք, ես՝ շատ բարձրաձայն խօսելով, դուք՝ զիս հասկնալ չուզելով։ Մոռցէք թէ ձեր ամուսինն եմ. բարեկամ մը միայն տեսէք յիս եւ սրտաբաց խօսեցէ՛ք։ Ձեր ընդդիմութեան տակ գաղտնիք մը կայ պահուած։ Վիշտ մը, յուսախաբութիւն մը ունեցած էք թերեւս . . .

Ժանն, սրդահատեալ, պատասխանեց խուլ ձայնիւ.

—Այսպէս մի՛ խօսիք հետս։ Թողէ՛ք զիս։

—Ո՛չ, յարեց Բէյրօլ մեղմիւ, մեր կենակցութեան կսկինք, պէտք չէ որ թիւրիմացութիւն գտնուի մեր մէջ։ Համարձակ եղիք, ներողամիտ պիտի գտնէք զիս։ Աշխարհք է. ծաղկատի աղջիկներն յաճախ վիպական կը լինին։ Իտէալ մը կ'երեւակայեն, իրենց գլուխը կըպարարեն այն տեսակ տարփանքներով որոց մասնակից չէ, զորս կ'անգիտանայ իսկ նա որ դիւցազն է այդ սիրոյն։ Մնաց որ յանկարծ իրականութեան դառնալու պէտք կայ։ Ամուսնոյ մը հանդէպ կը գտնուին որ ակնկալեալ Ռօմէօն չէ բնաւին, բայց որ ազնիւ մարդ մ'է, անձնուէր, սիրավառ, պատրաստ բուժելու այն վէրքերը զորս ինք չէ պատճառած։ Կը վախնան այդ տեսակ ամուսինէն, կը կասկածին, չեն ուզեր հետեւիլ նմա։ Շատ կը սխալին, վասն զի անոր քով է, անոր ընծայած մաքուր եւ ուղիղ կենաց մէջ է որ կը գտնեն նախ մոռացումն եւ ապա անձին անդորրութիւնը։

Բէյրօլ, սիրտը սոսկալի անձկութենէ մը սեղմուած, ձայնը դողահար, կը ջանար Ժաննի դիմաց վրայ կարդալ իւր խօսից տպաւորութիւնը։ Կինը գլուխը դարձուցած էր։ Բէյրօլ դէպ ի նա հակելով.

—Չէ՞ք պատասխաներ, ըսաւ։

Եւ զի անխօս կը մնար նա, անոր ձեռքէն բռնելով, բռնադատեց որ իրեն նայի։ Տեսաւ նորա դէմքն արտասուօք ողողեալ։ Սարսեց. յիմարական կատաղութիւն մը պաշարեց իւր ուղեղն։

—Կուլա՞ք, գոչեց։ Ուրեմն ճշմարի՞տ է եղեր։ Սէ՞ր մը ունեցած էք։

Ժանն մէկ ոստմամբ ոտքի ելաւ. կըշռեց իւր անխոհեմութիւնը։ Հասկցաւ թակարդը. կիզիչ կարմրութիւն մը պատեց իւր այտերն։ Արտասուքը չորցնելով եւ դէպ ի Բէյրօլ դառնալով.

—Ո՞վ ըսաւ։

—Չէք կրնար խաբել զիս, յարեց սեղմնաւորը, սաստկութեամբ. աչքերնուդ մէջ կարդացի։ Այժմ այդ մարդուն անունը գիտնալ կուզեմ։

Ժան չեշտակի նայեցաւ անոր.

—Երբե՛ք, ըսաւ։

—Ա՛հ, խոստովանութի՛ւն մ'է այս, գոչեց Բէյրօլ։

—Անազնուաբար խաբեցիք զիս քաղցրութիւն կեղծելով, ընդմիջեց Ժանն վեհութեամբ. այլ եւս չպիտի խօսիմ։

Մէկ ոստմամբ կնոջը վրայ յարձակեցաւ Բէյրօլ։ Եղնարածի բնաւորութիւնն երեւան ելաւ ի նա։ Սոսկալի հայհոյութիւն մը արձակեց, եւ անոր թեւէն բռնելով.

—Զգուշացի՛ք։ Մի խաղաք ինձ հետ։ Խօսեցէք. այս է իմ կամքս, ապա թէ ոչ . . .

Տմարդաբար թոթուեց զնա։

Ժանն, զայրացած, ցասման ճիչ մ'արձակեց, եւ վեհ շարժումով մը, ազատելով ինքզինքը.

—Թողէ՛ք զիս, գոչեց, սոսկում կ'ազդէք ինձ։

Ամուսինն, ինքզինքէն դուրս ելած, մեռելի պէս գունատ, ջղաձգաբար դողդողալով, առանց կարենալու բառ մ'արտասանել, կը պատրաստուէր յարձակիլ, երբ տիկին Տէվառէնի խուցին դուռը բացուեցաւ եւ սիրուհին երեւցաւ, ձեռքը բռնած այն նամակները զորս պատրաստած էր Բէյրօլի համար։ Ժանն ուրախութեան ճիչ մ'արձակեց, եւ մէկ շարժմամբ, նետուեցաւ ի գիրկ այնմ որ իրեն մօր տեղ բռնած էր։

ԺԱ

Մէկ ակնարկով՝ տիկին Տէվառէն ըմբռնեց կացութիւնը։ Տեսաւ զԲէյրօլ՝ կապարագոյն, դանդաչոտ, խելայեղ։ Զգաց Ժաննի սարսուռն իւր կուրծքին վրայ. ծանր պատահար մը կռահեց. հանդարտ եւ պաղարիւն մնաց աւելի դիւրաւ յաղթելու համար այն ընդդիմութեանց որք կրնային պատահիլ։

—Բայց ի՞նչ կայ, ըսաւ Բէյրօլի երեսը նայելով։

—Անակնկալ բան մը, պատասխանեց սեղմնաւորը ջղային քրքիջ մը բառնալով։ Տիկինը չ'ուզեր ինձ հետեւիլ։

Տիրուհին մեղմիւ ի բաց վանեց մանկամարդ կինն որ իւր ուսերուն կը փարէր խօլ զօրութեամբ մը.

—Եւ ի՞նչ պատճառաւ, հարցուց։

Ժանն լուռ մնաց։

—Չհամարձակիր խօսիլ, յարեց Բէյրօլ, իւր խօսից ձայնէն դգուշութեամբ։ Կ'երեւի թէ սրտին մէջ դժբաղդ սէր մը ունի։ Եւ որովհետեւ երեւակայեալ տիպարին չեմ նմանիր ես, տիկինը դժկամակութիւններ կ'զգայ։ Բայց դուք կըմբռնէք թէ այս արկածն այսկերպով չկրնար վերջանալ։ Կին մը չկրնալ գալ ըսել իւր ամուսնոյն, անոր հետ կարգուելէն տասն-երկու ժամ վերջը. «Պարո՛ն, շատ կը ցաւիմ, բայց ես ուրիշ մը կը սիրեմ»։ Այն ատեն ի՞նչ դիւրին բան կ'ըլլար այդ։ Այս տեսակ քմահաճոյից առջեւ տեղի տուող մարդ չեմ ես, եւ Սկանարէլի դեր կատարելու կոչում չունիմ։

(Շարունակելի)

ութեամբ հաստատեալ է. Այսպիսի յայտարարութիւն մը Բ. Դուռն եթէ բաւական համարի, պատճառ չկայ որ Ֆրանսա և Իտալիա եւս գոհացուցիչ չգտնեն զայն. Եթէ Մասուայի վրայ օսմ. իրաւունքները նման են Ճէզայիրի և Թունուզի վրայ օսմ. իրաւանց, Պ. Գրիսփի ուրիշ առարկութիւն մը չպիտի կրնայ ընել. Բայց կ'երեւի թէ Պառոն Պլանի միջամտութեան հետեւանքը պիտի լինի անսահման կերպիւ յետաձգել Սուէզի ջրանցքի Պայմանագրոյն Բ. Դրան կողմէ վաւերացումը։»

ԳԵՐՄԱՆԻԱ. Ալզաս—Լոռէնի, Շլեզվիկ—Հոլշդայնի և Փօզէնի երկաթուղեաց տնօրինութիւնք, հանրային շինութեանց նախարարին հրամանին համեմատ, ազդարարեցին իրենց ամեն կարգի պաշտօնատարաց թէ այսուհետեւ իրենց պաշտօնավարութեան մէջ գերմաներէնէ զատ ուրիշ լեզու չպիտի խօսին. Կեօլնիշէ լրագիրը դիտել կուտայ թէ այսպիսի հրաման մը հանած պահուն գերման կառավարութիւնը բնաւ խորհած չէ թէ ի՛նչ մեծ դժուարութիւն պիտի պատճառէ գրաւեալ ոչ-գերմանախօս գաւառներուն և գերմաներէն չգիտցող ուղեւորներուն.

—ԱՆԳԼԻՈՅ մէջ շատ ախուր տպաւորութիւն մ'ըրաւ Պիզմարք Իշխանին տեղեկագիրը կամ բողոքագիրը Ֆրետերիկ կայսեր Օրագրոյն վրայ. Դիտել կը տրուի թէ Պիզմարք Իշխան, իբր թէ Օրագրոյն խեղաթիւրիչներուն դէմ գոռալով, իրօք կը հարուածէ Ֆրետերիկ կայսրը, Վիքթօրիա կայսրուհին եւ Անգլիոյ Արքունիքը. Շատ ցաւ կը պատճառէ Պիզմարք Իշխանին մանաւանդ այն դիտողութիւնը թէ գահաժառանգ Ֆրետերիկ Իշխանին քաղաքական գաղտնիքներ չէին վստահուեր, այն երկիւղիւ թէ կը հաղորդէ Անգլիոյ Արքունեաց. Զարմանք կը պատճառէ Պիզմարք Իշխանին այն խօսքն ալ թէ 1870—71 ին Անգլիոյ Արքունիքը «ֆրանսական համակրանօք լի էր», մինչ, ընդհակառակն, յայտնի է և նոյն իսկ Անգլիոյ Վիքթօրիա Թագուհւոյն անձնական Օրագրովն ալ ապացուցեալ է, թէ Թագուհին և իր գերդաստան շատ ուրախ էին գերմանական յաղթութեանց համար, թէ յանժամ «ֆրանսական մոլութեանց» տրրուած հարուածին վրայ սկովտացի երեցի մը քարոզը շատ հաճութեամբ մտիկ ըրած էր Վիքթօրիա Թագուհին, ևայլն. Անգլիական լրագիրք ոմանք դիտել կուտան թէ Պիզմարք Իշխան, իբր թէ Ֆրետերիկ կայսեր պատուոյն նախանձախնդրութիւն ցուցնելով, իւր իսկ համբաւը պաշտպանել կ'ուզէ այն անախորժ և ըստ երեւոյթին հիմնաւոր յայտնութեանց դէմ զորս կը պարունակէ Ֆրետերիկ կայսեր Օրագիրը.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Դատական և Կրօնական գործոց Նախարարութեան կողմէ Պատրիարքական ընտրութեան վերաբերեալ Թեզքերէ մը եկած է ի Պատրիարքարան.

Կրօնական Ժողովոյ շաբաթական նիստը տեղի չունեցաւ երէկ, անդամոց մեծագոյն մասին բացակայութեան պատճառաւ.

Սամաթիոյ Նոր Թաղի եկեղեցւոյն և վարժարանի նորոգութեան համար Ազգ. Վարչութիւնն արտօնած է տեղւոյն Թաղ. Խորհրդոյն՝ 500 ոսկւոյ հանգանակութիւն մ'ընել.

Ուսումնական Խորհրդոյ կողմէ ազգային ուսուցիչներու և դաստիարակաց տրուած վկայականներու ձեւը փոխուած լինելով, նախապէս վկայական ստացող ուսուցիչք և դաստիարակք ետ պիտի դարձնեն իրենց ձեռքը գտնուած վկայականներն և նորը պիտի ստանան.

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ՆԱԶԱՐԷԹ ԷՖ. ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆԻ

Հանգուցեալ Նազարէթ էֆէնտի Գարակէօզեանի յուղարկաւորութեան հանդէսը մեծաւ շքով կատարուեցաւ երէկ ի Պէշիքթաշ, ի ներկայութեան բազմաթիւ բարեկամաց Գարակէօզեան գերդաստանին, և գլխաւորաբար հայազգի առեւտրական և սեղանաւորական բարձր դասուն.

Ըստ կանխագոյն ծանուցման, Գեր. Խորէն Արքեպիսկոպոս Նար-Պէյ առաւօտուն հանդիսաւոր պատարագ մատոյց գիւղին եկեղեցւոյն մէջ, ի հանգիստ հոգւոյ հանգուցելոյն. Ժամ 4½ ին եկեղեցի մտաւ Երուսաղէմայ Պատրիարք Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազան, և անմիջապէս սկսաւ յուղարկաւորութեան կարգը. Եկեղեցական դասէն ներկայ էին, բաց ի Ն. Ամենապատուութենէ և Պատարագիչ Սրբազանէն, Գեր. Գարեգին Եպիսկոպոս Սրուանձտեանց, Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հայրն և երեք ուրիշ վարդապետներ ու դասք քահանայից.

Գեր. Նար-Պէյ Սրբազան հակիրճ դամբանական մը խօսելով, թուեց հանգուցելոյն բարեմասնութիւններն եւ երկնից մխիթարութիւնն հայցեց նորա այրիին զաւակաց, այլոյն և Մեծ. Գարակէօզեան եղբարց.

Ժամ 5¼ ին Թափօր կազմուելով, դագաղն հանդիսիւ հանուեցաւ եկեղեցիէն և տարուեցաւ մինչեւ հանգուցելոյն բնակարանին մօտ, ուստից մեռելակառք դրուելով, ուղեկցութեամբ բազմաթիւ յուղարկաւորաց՝ փոխադրուեցաւ Ֆէրիգիւղի ազգ. գերեզմանատունն և անդ մարմինն ամփոփուեցաւ Գարակէօզեան գերդաստանին յատուկ դամբարանին մէջ.

ՔԱՂ. ԺՈՂՈՎՈՅ ԱՅՍ ՕՒՈՒՐ ՆԻՍՏԸ

Քաղաքական Ժողովն իւր այս աւուր գումարման մէջ նկատողութեան առնլով Բ. Դռնէն եկած ծանուցեալ թէզքերէն, որոշեց տեղեկագրով մը հաղորդել զայն Ազգային Ժողովոյ որ ի դռնփակ նիստ պիտի գումարի յառաջիկայ հինգշաբթի ժամ 4 ին ի Պատրիարքարան.

Քաղաքական Ժողովոյ այս աւուր նիստին ներկայ էին նաև Ազգային Ժողովոյ ատենապետ Մեծ. Յօքթօռ Թիրեաքեան էֆէնտի և ատենադպիր Մելիքեան Մկրտիչ էֆէնտի.

ՎՍԵՄ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓԱՇԱ ՏԱՏԵԱՆ

Մեծաւ բերկրութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ Վէզիրութեան աւագ աստիճանը շնորհել Արտաքին Գործոց Նախարարութեան Խորհրդական Տատեան Վսեմ. Յարութիւն Փաշային.

Այս կայսերական բարձր շնորհ արժանաւոր վարձատրութիւն մ'է երկարամեայ հաւատարիմ ծառայութեանց, զորս Վսեմ. Յարութիւն Փաշա քաղաքական և դիւանագիտական ասպարիզին մէջ մեծաւ խոհականութեամբ եւ ճարտարութեամբ մատուցած է և կը մատուցանէ Օսմ. կայս. կառավարութեան.

Առ Տէրութիւնն և առ Ազգն իւր կարեւոր ծառայութեամբք նշանաւոր Տատեան մեծահամբաւ գերդաստանին այս հանճարեղ և տաղանդաւոր ներկայացուցիչը, Վսեմ. Յարութիւն Փաշա, օսմանեան փառաւոր դիւանագիտութեան ամենէն փայլուն փառքերէն մին է, և իւր դիւանագիտական փորձառութեան և յաջողութեան համբաւը Թուրքիոյ սահմաններէն դուրս ալ ծաւալած է. Ո՛չ միայն օսմանեան այլ և բազմաթիւ օտար պատուանշաններով պատուեալ, Ն. Վսեմութիւն միջազգային համբաւ մը կը վայելէ իբրեւ նշանաւոր և արժանաւոր ներկայացուցիչ օսմանեան դիւանագիտութեան.

Այսպիսի անձնաւորութիւն մը իւր Ազգին ալ մեծ փառք է անշուշտ, մանաւանդ որ Տատեան գերդաստանին մէջ ազգասիրութիւն և եկեղեցասիրութիւն աւանդական ձիրքեր են՝ առ կայսերական Գահն փորձեալ հաւատարմութեան հետ. Ուստի, Տատեան Վսեմ. Յարութիւն Փաշային վայելած կայսերական բարձր շնորհն բերկրութեամբ կը լնու զՀայ Ազգն եւս, յանուն որոյ կը փութանք մեր անկեղծ խնդակցութիւնները մատուցանել Ն. Վսեմութեան.

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դպրոցասէր Տիկնանց ընկերութիւնն Ընդհանուր Ժողով պիտի գումարէ յառաջիկայ շաբաթ 24 սեպտ. ժամը 7ին իւր վարժարանին մէջ յՕրթաքէօյ.

Կը խնդրուի Ազնուափայլ Ընկերուհիներէն որ բարեհաճին անհրաժեշտ կերպիւ ներկայ գտնուիլ սոյն նիստին.

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Ընթերցումն և վաւերացումն նախորդ նստի ատենագրութեան.
2. Համարատուութիւն Գործադիր Ժողովոյ.
3. Ընտրութիւնք Դիւանի և Գործադիր Ժողովոյ.
4. Կարեւոր առաջարկութիւնք Գործադիր Ժողովոյ.

Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան
Ընդհանուր Ժողովոյ
Վ. Ատենապետ — Փոխ-Ատենապետ
Մ. ՊԻՊԼԻՃԵԱՆ — ԱՆՆԻԿ Է. ՋԱՑԵԱՆ

Յառաջիկայ շաբաթ երեկոյ, 24 սեպտեմբեր, Սկիւտարի Օսմանեան Թատրոնին մէջ շքեղ երեկոյթ մը պիտի տրուի ի նպաստ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ երկսեռ վարժարանաց. Ներկայացուելիք խաղերն են ԱՄԻՐԱԼ ՊԻՆԿ, տասն եօթն արարուածով, և ՏՕՔԹՕՐ ՇԻԼԷՆՏԱՆ, կատակերգութիւն երկու արարուածով.

Սկիւտարի հասարակութեան համար մեծ ցաւ մ'եղած է Ս. Խաչի վարժարանաց անկեալ վիճակն, արդիւնք ոչ-կանոնաւոր վճարման այն գումարին զոր նախորդ Թաղական խորհուրդն յատկացուցած էր վարժարանին, որով դասատուաց ամսականներն անվճար մնալով եւ նախորդ հոգաբարձութեան հրաժարումն առնելով, դպրոցն անիշխանութեան մատնուած էր բոլորովին, ի վնաս աղքատ մանկտւոյն. Այժմ, Թաղ. Խորհուրդը վերակազմուելով, իւր առաջին պարտքը նըկատած է վարժարանի բարեկարգութիւնն, և առ այս կազմած է նոր Հոգաբարձութիւն մը հետեւեալ Մեծ. անձերէ, Պօղոս Ասգեր, Գրիգոր Ձերաստեան, Յարութիւն Բէշիկեան և Գարեգին Տէմիրճիպաշեան, վստահացնելով զմեզ թէ Ս. Խաչ եկեղեցին յետ այսու միշտ ջանադիր պիտի գտնուի ճշդութեամբ վճարելու իւր կարողութեան համեմատ գումար մը ի նպաստ վարժարանին, և Նորակազմ Հոգաբարձութիւնն եւս պէտք է ջանադիր լինի մէկ կողմանէ դպրոցը բարեկարգելու և միւս կողմանէ նիւթական բացը գոցելու.

Ըստ այսմ, Հոգաբարձութիւնն իւր պաշտօնին գլուխն անցնելով նախ ընդունած է Ուսումնական Խորհրդոյ վերջամեայ ծրագիրն, և վարժարանին նիւթական բացը գոցելու համար հարկ դատած է թատերական երեկոյթ մը տալ. Այս ներկայացման շքեղութեան համար ամեն նախանձոգ միջոցներ ձեռք առնուած են, և յուսալի է որ Սկիւտարի հասարակութիւնն, թէ՛ այսպիսի հանրօգուտ գործի մը նպաստելու և թէ՛ այնքան հաճոյական երեկոյթ մը անցունելու կրկնակի նպատակաւ, շաբաթ երեկոյ լնու Օսմանեան Թատրոնն համակ.

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
Ի ԳԱՏԸ ԳԻՒՂ

Կը յիշեցունենք թէ այս գիշեր տեղի կ'ունենայ ի Գատը գիւղ, ձմեռնային թատրոնին մէջ, արտաքոյ կարգի շքեղ ներկայացումն ՕԹԷԼԼՕի, հայերէն լեզուաւ, ի նպաստ Աղքատախնամ ընկերութեան Սկիւտարու. Օթէլլօի դերը պիտի կատարէ Պ. ԱԴԱՄԵԱՆ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ
ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Նաբլուսի օսմանեան ընդհանուր հիւպատոս անուանուեցաւ Զէֆինէի օսմանեան դեսպանատան առաջին քարտուղար Շէտիտ էֆէնտի.

Զէֆինէի օսմանեան դեսպանատան առաջին քարտուղար անուանուեցաւ Պուքրէշի օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Լութֆի պէյ.

Պուքրէշի օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար անուանուեցաւ Նաբլուսի օսմանեան ընդհանուր հիւպատոս Խիլմի պէյ.

Տիգրանակերտի Արղընի գաւառին նախնական դատարանի ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Գըր Շէհրի (Քըրշէհրի) նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախորդ նախագահ Ակեաս էֆէնտի.

Պէյրութի Մէրգադյ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Խոմէր Սըրըր էֆէնտի.

Սանիբէի երկրորդ աստիճան տըրուեցաւ Ունեաի գայմագամ Ըսման Նաֆըզ էֆէնտիի.

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Սամսոնի Թապուր աղասը Աֆիֆ պէյի.

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ աւստրիական հիւպատոսարանի թարգմանի օգնական Պ. Բրէնէյի.

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր երեկի նստին մէջ զբաղեցաւ Պ. Քաուլայի ներկայացուցած դրամատերաց խմբէն կնքելի մէկումէս միլիոն ոսկւոյ փոխառութեան խնդրովն, որուն վերաբերեալ բոլոր գրութիւնք աւարտած լինելով, Նըմտական Վսեմ. Նախարարին կողմէ Բարձր. Մեծ Եպարքոսին մատուցուած էին երեքշաբթի օրը.

Նախարարաց Խորհուրդը վաւերացունելով այդ փոխառութեան համար պատրաստուած պայմանագիրը, տեղեկագիր մը պատրաստելով երէկ իրիկուն Վեհ. Սուլթանին մատոյց.

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ Պետական Խորհրդոյ մէջ նախնական ատեան մը պիտի հաստատուի. Այս առթիւ պատրաստուած տեղեկագիրը Վեհ. Սուլթանին մատուցուած է.

ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԵԾ ԴՈՒՔՍԵՐՆ

Մայրաքաղաքս հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Սերկիոս ու Բաւել Մեծ Դուքսերն և Էլիզապէթ Մեծ Դքսուհին երեկ Պէյրութ ժամաներ են.

ԲԱԹԱՆԹԻ ՏՈՒՐՔԸ

Կայսերական կառավարութիւնն որոշած է յառաջիկայ ելմտական տարեգլխէն, այն է մարտի սկիզբէն գործադրել Բաթանթի կամ Արհեստապետական տրոց օրէնքն. Այս նպատակաւ Բ. Դրան կողմէ կազմեալ յանձնաժողովն որում կը նախագահէ Մագհար պէյ, սկսած է ի նիստ գումարիլ. Այդ յանձնաժողովոյ կ'անդամակցին՝ Տեարք Տիւսօի, Զուինդ Ասպետ, Նէէֆ և Եօրկիատէս, որք օտար տէրոր կը ներկայացունեն. Բ. Դուռը Պ. Պ. Հուիգալի և Պեռնաւ Թուպէնի առաջարկած էր մասնակցիլ այդ յանձնաժողովոյն, բայց յիշեալ տեարք մերժած են այս պաշտօնն, յայտնելով թէ իրենց կառավարութենէն հրահանգ չեն ստացած այս մասին. Բաթանթի յանձնաժողովն օսմանեան յանձնաժողով մ'է. միջազգային հանգամանք ունի ցորքան կայս. կառավարութիւնն օգտակար դատէ օտար աջակցութիւնն ի գործ ածելու, սակայն բառին պաշտօնական նշանակութեամբ միջազգային չէ. Ըստ երեւոյթին, օտար տէրութիւնք չեն ուզեր միջամտել այդ տրոց օրինաց գործադրութեան, ո՛չ ալ անոր վարչական պատասխանատուութեան մէջ բաժին ունենալ կայս. կառավարութեան հետ, որում միայն կը պատկանի բոլոր պատասխանատուութիւնը.

Բ. ԴՈՒՌՆ ԵՒ Պ. ՏԸ ՀԻՐՇ

Ցայտնի է թէ Պ. Բաքէի մահէն յետոյ, Պառոն տը Հիրշ առաջարկած էր Բ. Դրան, ընտրութիւն մը կատարել գերմանացի դատաւոր Պ. Սիմսընի և աւստրիացի դատաւոր Պ. Շէմէրլինկի միջեւ և այդ երկու օրէնսգիտաց մին ընդունիլ իբր չորրորդ իրաւարար. Կայս. կառավարութիւնն ո՛չ մին և ո՛չ միւսն ընդունած լինելով, այս երկարատեւ խնդրոյն վերջ մը տալու համար այժմ կ'առաջարկուի խնդրել Գերմանիոյ կամ Անգլիոյ կառավարութիւններէն որպէս զի իրենք ցոյց տան հինգերորդ իրաւարար մը.

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Սոֆիայէն հոկտ. 1 (Ն. Տ) Թուականաւ կը գրեն առ Մանչէսթ.

Արեւելեան Րումէլիէ առնուած լուրերն, ի մասին այդ գաւառի ժողովրդեան տրամադրութեանց, հետզհետէ մտահոգութիւն կը պատճառեն. Կառավարական արդի դրութիւնը զարհուրելի կերպով չքաւորութեան մատնած է այս երկիրն՝ երբեմն այնքան հարուստ և բարգաւաճ, ընդ ինքնօրէն վարչութեամբ. Ուստի Րումէլիեցիք բարձրաձայն կը գանգատին սա իրողութենէն թէ միութենական յեղափոխութիւնը սա հետեւանքն ունեցած է ինոսա, որ կասեցուցած է երկրագործութեան, վաճառականութեան և արուեստից ընթացքը, կրկնապատկել տուած է տուրքերը, ժողովուրդը զրկած է պետական գործոց մէջ ո՛ր և է մասնակցութիւն ունենալէ, ի մի բան հիւսիսի եղբարց տրամադրութեան ներքեւ դրած է զանոնք. Այժմ, բաժանման շարժում մ'է որ կ'սկսի. Րումէլիեցիք դեռ բացորոշապէս չեն պահանջեր իրաց նախկին կացութեան վերահաստատումը, սակայն կ'սպառնան զայն այն պարագային յորում Սոֆիայի կառավարութիւնը պնդէ իբր գրաւեալ երկիր մը նկատել «Հարաւային Պուլկարիան».

Նախարարութիւնը նախընթաց օր լուր առաւ թէ, յուզումը որ արդէն շատ սաստիկ է գիւղօրէից մէջ, ուր տրոց վճարումը մերժել կ'սկսին, բանակին եւ քաղաքային պաշտօնէից կանցնի որք երեք ամսէ ի վեր ի զուր կ'սպասեն իրենց ռոճիկներու կամ թոշակաց վճարման. Վստահաբար կարող եմ ձեզ հաստատել թէ Աւստրիոյ եւ Իտալիոյ դիւանագիտական գործակատարք վերջին օրերս ծանուցած են Պ. Ստամպուլօֆի և Պ. Ստրանսքիի, թէ Վիէննայի և Հռոմի դահլիճներն անդէպ կը նկատեն իրաց արդի կացութիւնը փոփոխելու մտօք որ և է խորհուրդ, և մանաւանդ անկախութիւն հռչակելու ո՛ր և է թեկնածութիւն. Գործակալք յարած են թէ ի նորոյ հաստատելի ո՛ր և է կացութիւն կըրնայ յոյժ աղետաբեր հետեւանքներ ունենալ Իշխանապետութեան համար, նկատելով այս պահուս քաղաքական ընդհանուր կացութիւնը.

Այս անակնկալ յայտարարութիւնք ցաւ կը պատճառեն մեր պաշտօնական ակմբոց, որք կը հետեւցունեն թէ Գերմանիա հետամուտ է ստիպել Աւստրիան և Իտալիան բարեփոխել իրենց անիրաւախոհ ընթացքը պուլկարական խնդրոյն մէջ և Ռուսիոյ հետ համաձայնութեան մը յանգիլ. Ի մի բան, իրաց կացութիւնն ա՛յն աստիճան ծանրակշիռ կ'երեւի որ կառավարութիւնը— և գլխաւորաբար անոր պահպանողական անդամք—ընդհանուր դժգոհութեան և դրամական տագնապին առաջքն առնլու համար, կուզեն [illegible] յարուցանել որ, իրենց կարծեօք, պիտի հարկադրէ բոլոր Պուլկարները՝ Ֆէրտինանտ Իշխանին շուրջն համախմբուիլ.

Պ. ԺԻՒԼ ԿԱԼԱՆ

Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան արհեստագէտ խորհրդական Պ. Ժիւլ Կալանի պաշտօնավարութեան պայմանագիրը վերանորոգուած է.

Ինչպէս արդէն երեւցաւ Պաշտօնաբաշխութեանց և Աստիճանաց ցուցակէն, Սալոնիկի աստիճան տրուած է Պիզայի թաղապետական նախորդ բըժիշկ Տօքթ. Իլիաս էֆէնտի Մալխասեանի, որ այժմ Մաքրիգիւղ հաստատուած է.

—Պոլսոյ մաքսատան բժշկական նիւթերու քննիչ անուանուած են բժշկական վարժարանի ուսուցիչներէն Տօքթ. Հայտար պէյ և դեղագործ Խոճէմ պէյ.

—Բ. Դուռն որոշած է որ Սիւլէյմանիյէի, Տիգրանակերտի, Մուսուլի և շրջակայից բանուած կտաւներն եթէ Իսքէնտէրունի ճամբով արտածուին, մաքսային տուրքէ ազատ մնան.

—Հունգարացի զբօսաշրջիկները մէկ մասը մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս և մնացեալք պիտի մեկնին այսօր վաղը.

—Եւրոպայէն եկող միջազգային կառախումբն երէկ սովորականէն երկու ժամ ուշ հասաւ ի Սիրքէճի, վասն զի պուլկարական կառախումբն ուշ հասած էր ի Պէլլովա.

—Երէկ թէ՛ Միջերկրականէն և թէ՛ Սեւ ծովէն Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանող առագաստանաւերու թիւը 110ի կը հասնի. Սոցա բեռն ընդհանրապէս կը բաղկանար փայտէ, ածուխէ, աճառէ, ձէթէ ևլն. Դարդանէլի շրջակայ նաւամատոյցներէն եւս եօթանասուն փոքր նաւեր ժամանած են բոլորն ալ զանազան պտուղներ բեռցած.

—Եգիպտացի Զօհրապ փաշա, որ ժամանակէ մ'ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր, երէկ Աղեքսանդրիա ուղեւորեցաւ.

—Նախընթաց օր Մարսիլիայէն Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանեց Սեսօլ անուն ռումանական թորփիլակիր շոգենաւակ մը, որ նոյն կառավարութեան հաշւոյն շինուած է ի Ֆրանսա. Սեսօլ այժմ Ֆընտըգլըի առջեւ խարիսխ նետած է և այս իրիկուն դէպի Սեւ Ծով պիտի ուղեւորի. Այս ծովամարտակիր շոգենաւակը տասն-չորս նաւաստի ունի, մէկ ժամուան մէջ քսան մղոն ճամբայ կտրելու և մեքենայն 600 ձիու ոյժ ունի.

—Թուրքէ կիմանայ թէ Գարթալի նախկ. Թէվֆիգ էֆէնտիի դէմ բողոքներ մատուցուած են Շէյխ-Իւլ-Իսլամի Դրան ու Դատական Նախարարութեան, որք որոշած են այդ բողոքներու նկատմամբ քննութիւններ կատարել.

—Թղթատարական և հեռագրական վարչութեան հաշուակալ Նազիֆ էֆէնտի, որ երկար ատենէ ի վեր հիւանդ էր, նախընթաց գիշեր մեռաւ իւր տան մէջ յԱգսէրայ. Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ ի ներկայութեան նոյն վարչութեան գըլխաւոր պաշտօնէից.

—Հէլլենական հիւպատոսարանաց քննիչ Պ. Յոնքիօն Սաքէլլարօբուլօս մայրաքաղաքս եկած է, ուր պիտի մնայ քսան օրի չափ, հէլլենական հիւպատոսարանի գործերն աչքէ անցունելու համար.

—Սէլանիկի մէջ սեպտ. 14էն 20, երեք հոգի մեռած են ծաղկախտէ և սեպտ. 21էն 27, տասն-երկու հոգի. Գալով այդ տարափոխիկ հիւանդութենէն բռնուող անձանց, ասոնց թիւն հարիւրի կը հասնի եղեր, ըստ տեղեկագրոյ քաղաքին առողջապահական բժիշկ Տր. Սթամաթիատէսի. Տեղական իշխանութիւնք պէտք եղած զգուշական միջոցները ձեռք առած են եւ պատուաստ խնդրած են կ. Պոլսէն.

—Նախընթաց իրիկուն [illegible] մը ի Բերա Օթէլ տը Բէշդի առջեւէն անցնող կնոջ մը վրայ գտնուած ոսկի շղթայն յափշտակեց և մինչ ի փախուստ կ'աճապարէր Գումպարածը փողոցին բերանն սպասող պահակ ժանտարմն ետեւէն վազելով ձերբակալեց և կալանք Սէրայ տարաւ զնա.

—Նախընթաց օր Սեւ Ծովի մէջ Տօմուզ Տէրէ անուն տեղն ատալիարարք առագաստանաւ մը ընկղմեցաւ. Նաւաստիք բոլորն ալ ազատեցան. Այժմ նաւուն բեռը պարպելու կ'աշխատուի.

—Թըրհալայի օսմանեան հիւպատոս Վէլի պէյ երէկ առաւօտ իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ.

ՏՕՔԹՕՐ Ի. ՄԱԼԽԱՍԵԱՆ, վկայեալ կայս. բժշկական վարժարանէն, իւր բնակութիւնն հաստատած լինելով ի Մաքրիգիւղ, Չէյթինլիք Թաղը, հացագործ Թոմայի տունն, ամեն օր հիւանդներ կ'ընդունի անդ. իսկ երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ժամ 5էն 9, ձրիաբար կը դարմանէ իրեն դիմող հիւանդները.

ՏՐ. ՄԱԼԽԱՍԵԱՆ կը դարմանէ մասնաւորապէս ներքին, ջղային և կուրծքի հիւանդութիւններ. Նոյնպէս մորթային և կանանց վերաբերեալ պէս պէս հիւանդութիւններ. 2066 9—10

ԽՈՒԼԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մարդ մը, որ իւր 23 տարուան խլութենէն եւ ականջի բզզացումէն բժշկուած է պարզ դեղով մը, ձրիաբար կը ղրկէ անոր նկարագրութիւնն ամեն անոր որ խնդրագիր մ'ուղղէ առ 1839
M. Nicholson, 4, rue Drouot, Paris

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիզ, 3 հոկտ.

Նոր հրամանագրով մը համաձայն, Ֆըրանսայի մէջ բնակող օտարազգիք պարտաւոր պիտի լինին իշխանութեանց յանձնել յայտարարագիր մը, յորում նշանակուած պէտք է լինին իրենց անունն, ազգայնութիւնն և ապրուստի միջոցներն. Այս ձեւակերպութեան համար տուրք չպիտի առնըլի բնաւ.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 22 սեպտեմբեր

Օսմանեան Բօնսօլիտէ

			Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց.)	Սէրի		16 22
Պօրսայէն գոցուելէն վերջը	»		16 22
Բերայի մէջ	»		— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	Գ. կ.	16 24
Բարձրագոյն գին	»	»	16 24
Նուազագոյն »	»	»	16 24
Կէս օրին	»	»	16 24

ԽՍԹԻԳՐԱՃԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ		37 28
Այս առաւօտ	Գ. կ.	37 32
Կէս օր	»	37 32

ԸՆԹԱՑԻՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն 1858) 1862)	A. Սէրի	Գ. կ.		25 15
» 1860) 1863)	B. »			15 20
» 1872) 1865) 1869) 1873)	C. »	»	0.	16 24

[illegible]

Օսմանեան ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	4 11

Գրէտի ժէնէրալ	Օսմ.	»	8
Անք տը Գօնս	»	»	7
Փօս. Շանժ է վալէօր	»	»	4 30
Թրամուէյ	»	»	460
Րումէլի երկաթուղի	Ֆր.		47 1/8
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»		— —
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի	»		117

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 3 Հոկտեմբեր ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. Քօնսօլիտէ				97 1/2
Օսմ. »	Սէրի Դ.	բացուեցաւ		15 1/8
» »	»	գոցուեցաւ		15 1/4
» »	» Ա.			25 1/4
» »	» Բ.			—
» »	» Գ.			—
Օսմանեան 1871				85
Փոխառութիւն 1877				97
Պանք Օսմանեան				11 1/2
Ռուսական փոխառ. 1873				98 3/4
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէ)				84 3/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)				102 3/8
Դայրա Սանիէ				79 5/8
Տօմէնիալ (փոխառ. Րօչիլտ)				101 1/2
Հունգարական պարտաթուղթ 4 %				— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ				25 60

Վիէննա, 3 Հոկտեմբեր ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	122
Օսմանեան երկաթուղի	22 80

Բարիզ, 3 Հոկտեմբեր ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %			— —
» » 3 %			82 67 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ	Սէրի Դ.	բացուեցաւ	15 45
» »	»	գոցուեցաւ	15 4
» »	» Բ.		15 20
» »	» Գ.		15 20
Օսմանեան երկաթուղի			48
» Բէժիի բաժնեթուղթք			— —
Պանք Օսմանեան			539 37 1/2
Գրէտի Լիոնէ			630
» Ֆօնսիէ			1375
Բաժնետոմս Լիոնի			1310
Սուէզի ջրանցք			2242 50
Ռուսական 5 % 1877 ի			102 1/2
Իտալական Ռանթ			97 15
Սպանիական (արտաքին)			75 3/4
Եգիպտական միացեալ			429 37 1/2
Բրիօրիթէ Թիւրք			418 75
Հելլենական 5 %			414 37 1/2
Չէք Լոնտոնի վրայ			25 41

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՍՊԱՐԹԱ, 8 սեպտ.

Արեւելքի 1229 թուոյն մէջ հրատարակեալ թղթակցութեան մը վրայ քաղաքիս Թաղ. Խորհուրդն ալ փութացեր էր յղել ի Պատրիարքարան հանրագիր մը բոլոր տեղացի ազգայիններու ստորագրութեամբ, յորում մի առ մի ի մէջ բերելով Սպարթայի՝ Անկիւրիոյ վիճակին կապուած մնալէն յառաջ եկած անպատեհութիւնները կը խնդրէր որ ընդ փոյթ զատուի այս վիճակէն և կցուի Իզմիրի առաջնորդութեան.

Կեդր. Վարչ. Կրօն. Ժողովն իւր 3 մայիս 1888ի նստին մէջ նկատողութեան առնլով այս խնդիրն որոշած էր յանձնել զայն Առաջնորդական վիճակաց վերակազմութեան յանձնաժողովոյն. յետ այնորիկ ոչինչ լուր չառնուեցաւ այդ մասին.

Աւելորդ սեպելով դիտել տալ հոս թէ հանրագրոյն պարունակութիւնն այնպէս համոզիչ էր, որ յուսալի չէր այսչափ երկարաձգում խնդրոյն տնօրինմանը, կուգամք վերստին յայտարարելու թէ իրաց այս կացութիւն կարի վնասաբեր է տեղւոյն ազգային շահուց և քանի երկարի այնչափ պիտի վատթարանայ. Իբրեւ ապացոյց մեր ըսածին ամերիկեան միսիոնարք տեղեկանալով և օգուտ քաղել ուզելով այս անտորդ վիճակէն՝ քանի մը ամիսէ ի վեր ղրկած են հոս մի քարոզիչ որ կը ջնի Տիրոջը խօսքը տարածելու եւ բարեկամները շատցունելու.

Մեր քահանայք ագէտ բառին ընդարձակ նշանակութեամբն անկարող են և անհոգ իսկ պատուելի քարոզիչին քարոզութիւններն և ճիգերն ի դերեւ հանելու. Չիք տարակոյս որ նոյն ընթացքով բողոքական բազում ոչխարներ պիտի առեւանգեն իրենց փարախին մէջ. Իսկ մեր քահանայք իրենց միամիտ հօտը զգուշացնելու և պաշտպանելու ապիկար, գէթ զանի հարստահարելու և երկպառակելու չվարանէին եւ յայտնի թշնամիները չլինէին անոր կրթութեան եւ դաստիարակութեան.

Եկեղեցւոյ ամբողջ եւ դպրոցին մաս մը պահանջները զորս անշարժ կալուածի մը բաժնելու խոհեմ դրութիւնը չէ մտածուեր երբէք, օր ըստ օրէ կը փճանան ի պատճառս անտէրնչութեան, մինչդեռ եթէ խղճմտութեամբ մատակարարուէին՝ տարեկան հարիւր ոսկիէ աւելի հասոյթ պիտի բերէին. Գալով դպրոցին միւս հասոյթներուն՝ ասոնք անբաւական են այժմ դպրոցին ամսական ծախքն եղող 300 դահեկանը հոգալու, ուստի ի հարկէ ստիպեալ են ծախսելու դրամագլուխէն իսկ որուն մէջ կը գտնուի Սպարթալեան հարազատաց 100 ոսկւոյ նուէրը.

Կը կրկնեմք որ այս ամենուն կրնայ քիչ շատ դարման տրուիլ, այնու որ սոյն թեմը կցուի Իզմիրի առաջնորդութեան՝ առանց ժամանակի կորստեան. անշուշտ Իզմիրի ազգ. վարչութիւնն աւելի լուսամիտ աւելի ծանօթ տեղւոյս գործերուն, զայնս բարուքելու պիտի ջանայ.

Ինչպէս ըսինք առաջ, երկաթուղին որ շատ մօտեցուցեր է իրարու Իզմիր և Սպարթա, քիչ ատենէն պիտի ձգուի Տինէիր եւ այս կերպով քսան ժամու հեռաւորութիւն մը միայն պիտի մնայ այս քաղաքներուն մէջ.

Այլ եւս ամեն տեսակէտով անդէպ է որ Սպարթա, Պուրտուր, Էլմալը և Ատալիա, դեռ մնան ընդ անուանական թեմակալութեամբ Անկիւրիոյ որ 15 օրուան ճամբայ հեռի, 15 տարիներէ ի վեր բոլորովին մոռացել է իր այս թեմերը. Կը մոռնանք ըսելու եւս որ Պուրտուրի մէջ՝ երկու երեք տարիէ ի վեր հաստատուած է բողոքական եպիսկոպոս մը և արդէն բազում որսեր ըրած. Անկարելի ենք որ Ազգ. Պատրիարքարանը ներկայ գրութիւնն ալ նկատողութեան առնլով՝ ընդհուպ զարմանն տնօրինելու պիտի բարեհաճի.

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԱՏԱԲԱԶԱՐ

Ազգ. վարժարանաց տարեկան արձակուրդէն օգուտ քաղել ուզելով՝ կատարեցի փոքր ուղեւորութիւն մը դէպ յԱտաբազար որու կապուած էր սիրտս մանկական քաղցր յիշատակներով եւ ուր կը ձգէր զիս բազմաթիւ բարեկամաց երկարժամանակեայ կարօտն.

Ութ օր միայն մնացի սոյն ասպընջական քաղաքն՝ ուր զգացած տպաւորութիւններս արժան կը համարիմ Արեւելքի միջոցաւ տալ ի հրատարակութիւն.

Նիկոմիդիայէն դէպ յարեւելս երբ 8 ժամու հեռաւորութեամբ լայնանիստ մի հովտի մէջ 20,000 բնակչօք ընդարձակ գիւղաքաղաք մ'է Ատաբազար.

Ազգաբնակութիւնն են հայ 2000 տուն, Թուրք 1800, յոյն 300, պոշնագ, Թաթար, մուհաճիր, լազ եւն. 250 տունէ աւելի. Ատաբազար գայմագամութիւն է եւ կ'իշխէ մինչ 7 ժամ հեռաւորութեան վրայ ուր կը գտնուին 250է աւելի մեծ ու փոքր գիւղեր. Բնակիչք ընդհանրապէս գործունեայ, աշխատասէր են եւ ուշիմ. Մեծ մասը կ'աշխատի տեղական այլ եւ այլ արհեստներով ու վաճառականութեամբ՝ իսկ մնացեալը երկրագործութեամբ կ'զբաղին. Տեղւոյն վաճառականութիւնն՝ որ գլխաւոր նիւթերն են երկրագործական բերքեր, մետաքս, կաշի, հաւ, ատաղձ, մուշտակ եայլն, հայոց ձեռքն է՝ որք ունին Նիկոմիդիոյ, Մայրաքաղաքիս, Պրուսայու եւ շրջակայ գիւղօրէից հետ կանոնաւոր յարաբերութիւն. Քաղաքն ունի քարաշէն նոր ու գեղեցիկ մի շուկայ, կանոնաւոր խաներ եւ մի քանի կոկիկ ընթերցարանք յորս կը գտնուին ազգ. գլխաւոր լրագիրք եւ հանդէսք. Շուկային կից կը գտնուի ընդարձակ մի հրապարակ (տեսակ մը փօրում) ուր երկուշաբթի օրերը մեծ ոգեւորութեամբ տեղի կ'ունենայ քաղքին բազարը.

Տեղւոյն կլիման խոնաւ է եւ վատառողջ. Ջերմ եւ նմանօրինակ հիւանդութիւնք գրեթէ քաղաքին մշտակայ տիրապետողներն դարձած են. Պէտք է խոստովանիլ սակայն թէ այս մասին բնութիւնը չէ միայն մեղաւոր. Ինչպէս ըսի, քաղաքն մի ընդարձակ դաշտի վըրայ շինուած ըլլալով՝ անձրեւէ եւ այլ հոսուն ջրերու հեղեղք՝ կը լեցուին այդ տափարակ մասանց մէջ եւ առ ի չգոյէ կանոնաւոր ուղիներու՝ կը մնան քաղաքին կեդրոնը՝ գրեթէ տարւոյն ամէն եղանակաց մէջ. Սոյն անպատեհութեան վրայ պէտք է յաւելուլ նաեւ ամենէ բազմամարդ թաղերու մէջ գտնուած խաղախորդարանք՝ որոցմէ բուրած գարշահոտութիւնք եւս ոչ նուազ զօրաւոր պատճառներ են տիրող վտանգաւոր հիւանդութեանց. Այլ գոհութեամբ իմացայ թէ սոյն երկու կարգի անպատեհութիւնքն միանգամայն բառնալու համար թէ՛ տեղական կառավարութիւնն եւ թէ քաղաքացիք՝ համերաշխ աջակցութեամբ՝ որոշած են հաստատապէս լուրջ ձեռնարկներ ընել.

Բնական եւ պատմական երեւոյթներ որք կարեն բաւական զօրաւոր ապացոյցներ նկատուիլ, ցոյց կուտան թէ այս քաղաքն դարեր առաջ լիճ մ'էր, կամ Սաքարիա գետին միջոցաւ Սեւ ծովու հետ հաղորդակցող ջրոյ ընդարձակ մի ղանգուած. Տակաւին մինչեւ այսօր՝ ջրհոր կամ խորունկ փոսեր բացուած ժամանակ երեւան կ'ելնեն նաւու կայմեր, տախտակի բեկորք ու նաւային այլ եւ այլ կազմածք.

Ատաբազար՝ իւր շուրջն գտնուած բարձանց եւ նոցա կողերուն վրայ ունի Բիւթանական, Ճենովական եւ Բիւզանդեան տիրապետութենէ մնացած ցանցառ հնութիւնք եւ աւերակներ, որպիսիք են կռատուն, եկեղեցւոյ եւ մեհենից փլատակք ու աւերակ, խաչքար, վիմափոր գերեզմաններ, կամուրջներ եւն. Սոցա մէջ նշանաւորագոյնն է Մեծին Յուստինիանոսի կամուրջը (Պէշ քէօփրիւ). Առիթ ունեցայ մօտէն ուսումնասիրել այս գեղեցիկ հնութիւնն զոր աւելորդ չեմ համարիր նկարագրել համառօտիւ. Սաքարիայի նախկին փոսերէն միոյն վերայ եւ քաղաքէն մէկ ու կէս ժամ հեռաւորութեամբ ընդարձակ հովտի մը մէջ 340 մեթր երկայն եւ 28 մեթր բարձրութեամբ քարաշէն եւ հսկայ կամուրջ մ'է սա՝ զոր շինել տուած է Արեւելեան Կայսրութեան ամենէն հոյակապ եւ անուանի վեհապետն. Ունի 12 կամար որոց խարիսխները գրեթէ ամբողջովին թաղուած են հողոյն ներքեւ. Այդ կամարներուն մէջ կը գտնուին մեծ ճարտարութեամբ շինուած արհեստական փոքր սենեակներ՝ մեծաւ մասամբ անաւեր. Կամուրջին ձախ կողմը կը գտնուի կիսափուլ կամարաձեւ մի շէնք իբր 20 մեթր բարձրութեամբ. Ասոր քառուրդ դար առաջ ամբարիշտ ձեռք մը բաղնիքի մը շինութեան քար հայթայթելու համար՝ քանդելու կ'ելնէ այդ պատմական գեղեցիկ յիշատակարանն, այլ կառավարութիւնն իմանալով անմիջապէս կ'արգիլու. Դեռ կը տեսնուէին այդ փլատակաց հետքեր. Չեմ կարող որոշապէս ըսել թէ առ ինչ սահմանեալ էր ժամանակաւ այդ շէնք. Կ'ենթադրէին ոմանք թէ մատուռ մ'եղած ըլլայ, սակայն կը խորհէի թէ առ այդ ծառայած ըլլալու համար ո՛չ տեղի յարմարութիւն կար եւ ոչ ունէր բաւական ընդարձակութիւն. Ըստ իս, կարծեմ նելի էր ենթադրել թէ կայսերական մի բաղանեաց մնացորդներն եղած լինէին նոքա, քանզի կը տեսնուէին նոյն շէնքին մէջ ջրոյ ներքնուղիներ եւ մարմարեայ աւազանի բեկորք. Ակներեւ ապացոյցներ կը համոզեն դիտող աչքերը՝ թէ դարեր առաջ Սաքարիա այս հոյակապ կամրջին ներքեւէն կ'անցնէր զոր լքած է այսօր.

Լուռ եւ մելամաղձոտ երեւոյթ մ'ունի այս աւերակն իւր բովանդակ շրջակայքներով. Աւերակի մ'ի տես՝ մարդ իւրքնին կը փորձուի յետադարձ ակնարկ մը ձգել խորհրդաւոր անցելոյն վերայ, պահ մը կը խորհի եւ ի կշիռ կը դնէ մարդկային կենաց, մարդկային հանճարոյն ու մեծագործութեանց կարեւորութիւնն ժամանակին հետ՝ այս աննուաճ դիւցազնին՝ որ մարդուն ամենէն հոյակապ մեծութեանցն ու յիշատակարանաց հետ կը խաղայ, եւ իւրեանց հեղինակին հետ ամենայն ինչ կը վերածէ ի հող եւ ի փոշի. Այս խորհրդածութիւններով մտախոհ՝ կը տեսնէի Թաթար եւ Չէրքէս աղքատիկ գիւղացիք որ սոյն պատկառելի կամրջին ի խոնարհ՝ կը հերկէին հողն, եւ կանայք՝ որք տկար առուակի մը ջուրերուն մէջ կը լուանային իրենց հանդերձանքը.

Աւանդութիւն մը լսեցի այս կամուրջի մասին զոր ոմանք ուրիշի մ'ալ կը վերագրեն:

Վաղնջուց ժամանակաց մէջ այս կամուրջն անցնողներէն տուրք մը կ'առնուն եղեր. Տէրվիշ մը՝ անկարող սոյն անցագինը վճարելու՝ կ'արգիլուի իւր ճամբէն որոյ համար կը կորդայ հետեւեալ անէծքը.

Կէչմէ՛ նամէրտ քէօբրիւսիւնտէն գօ՛ աբարսըն սու սէնի,
Եամ'ամ Թիլքի կէօլկէսինտէ գօ՛ եէսին արսլան սէնի:

Վերեւ քանիցս յիշատակեցի Սաքարիա գետն որոյ վրայ հարկ կը համարիմ մի քանի տեղեկութիւն տալ.

Ատաբազարի արեւելից կողմէն կ'անցնի Սաքարիա գետն՝ իբր կէս ժամու հեռաւորութեամբ. Սաքար (հինն Սանկարիուս) կը բղխի Փոքր Ասիոյ կեդրոնը գտնուած Էմիր Տաղէն եւ ունի 640 քիլօմեթր երկայնութիւն եւ յորձանուտ մի ընթացք. Զգիտեմ թէ Սանկարիուսի աղաւաղեա՞լն է Սաքար անունը զոր տուած են տեղւոյն Օսմանցիք այս գետին՝ թէ ոչ պարզապէս իւր գործած աւերումներուն համար այսպէս կոչած են. Ցուրտ երեւոյթ մ'ունի այս գետ. Բնութեան ամենէն հեշտալի եղանակին իսկ զարհուրելի եւ գոգցես նենգաւոր բան մ'ունի իւր մէջ. Ցարդ փոխած է մի քանի ուղղութիւն եւ ըստ երեւութին մտադիր չերեւիր այժմեանին մէջ յարատեւել. Յուլիս ամսոյ վերջերն էր երբ տակաւին իւր ափունքէն բաւական հեռի՝ կը տեսնուէին տեղ տեղ հողոյ պատառուածքներ, տղմակոյտեր եւ արմատախիլ ծառեր՝ իբր հետեւանք իւր ձմեռնային ամեհի ողողմանց. Բիչ տարի կ'անցնի որ այս «»ը չպատճառէ մեծամեծ չարիքներ թէ՛ շրջակայ արտօրէից եւ թէ բնակութեանց՝ քանզի չկան արհեստական միջոցներ նորա ապստամբութիւնը խոնարհեցնող. Ի մի բան, ներուի ինձ այս յանդուգն բաղդատութիւնն ընել, եթէ Նեղոս բնութեան մէկ պարգեւն է Եգիպտոսի, Սախար պատուհաս մ'է Ատաբազարի համար.

Ամբողջացնելու համար ուղեւորութեանս տեղագրական մասն՝ աւելորդ չեմ համարիր մի քանի խօսք նաեւ ընել Չարխի գետակին վրայ.

Նիկոմիդիոյ եւ Ատաբազարի միջեւ գտնուած Սափանճա (հինն Սօփօն) լճէն բղխած գետակ մ'է սա որ անցնելով քաղքին արեւմտեան կողմէն՝ կ'երթայ միանալ Սաքարի հետ. Սիրուն եւ հանդարտիկ է Չարխի գետակը. Իւր երկու կողմերն ունի մշտադալար թուփեր, մրգաստաններ, բանջարեղինաց պարտէզներ եւ հարուստ արտեր. Կը պարունակէ առատ եւ բաւական համեղ ալլազան ձուկեր՝ 1-20 հօխայ ծանրութեամբ, նոյնպէս առատ խեչեփառ. Իւր վրայ ունի 18 20 կանգուն տրամագծով փայտեղէն մի հսկայ ջրաբաշխական անիւ՝ որ կը մատակարարէ բովանդակ քաղաքին խմելու ջուրը. այս իսկ է պատճառ Չարխ կոչուելուն. Այս է գլխաւոր զբօսավայրն Ատաբազարի եւ միակ ժամադրավայրն կիրակնօրեայ զուարճութեանց. Հոս կուգայ հանգչիլ խոնջեալ եւ արեւակէզ ուղեւորը, հոս կուգան գործերն դժգոհ քաղաքացիք՝ պահ մը մոռնալու համար իրենց ուղեղն մաշող հոգեր, հոս կը հաւաքուին ցորեկ ատեն դատարկապորտք եւ զբօսաշրջիկք՝ որսալու, լողնալու, ճաշելու եւ բագոսանալու համար, վերջապէս հայ եւ յոյն հարսեր ու աղջկունք Չարխի գետակն ունին միայն լուանալու համար իրենց ձեռագործ գեղեցիկ կտաւեղէններ եւ երբեմն ևս տեսնելու համար իրենց ապագայ ամուսին. Սիրուն է Չարխի գետակն եւ պարգեւ մը Ատաբազարի համար.

Ազգ. վիճակ.— Ատաբազարի Հայոց ուսկից գաղթած ըլլալու մասին չկա բաղդացայ մի որոշ տեղեկութիւն առնուլ. Ընդհանուր աւանդութիւնն է սակայն՝ թէ աստի երբ երեք ու կէս դար առաջ՝ Սեբաստիայէն մի քանի հարիւր ընտանիք դէպ յարեւմուտս գաղթելով եւ յաջորդաբար փոքր Ասիոյ այլ եւ այլ կողմերէն եկող հայ ընտանիքներ միանալով առաջնոց՝ վերջապէս հաստատուած են սոյն քաղքին մէջ.

Հայք ունին 4 եկեղեցի, Ս. Հրեշտակապետ, Ս. Կարապետ, Ս. Լուսաւորիչ եւ Ս. Ստեփաննոս. Ունին նաեւ 4 թաղային վարժարան 1000 է աւելի երկսեռ ուսանողներով՝ յորս մանչերն աղջկանց թուոյն կրկինը կը կազմեն. Սոյն անհաւասարութեան պատճառն, աւելորդ է ըսել, իգական սեռին դաստիարակութեան ըստ արժանւոյն կարեւորութիւն չտրուիլն եւ մանաւանդ ա՛յն նախապաշարումն է թէ՝ 12-13 տարեկանէն վերջ աղջիկները դպրոց ղրկել անհնորհք բան է՝ ըստ որում նշանուելու տարիքն հասած են . . . Յիշեալ 4 վարժարանաց մէջ կարեւորագոյններն են Ս. Հրեշտակապետ թաղի Արամեան վարժարանը (500 երկսեռ ուսանողներով). Ս. Թաղի Ներսեսեան վարժարանը (400 երկսեռ ուսանողներով), յորս կ'աւանդուին հայ, թուրք եւ ֆրանսերէն լեզուներէ ի զատ՝ նաեւ ուսողութիւն, Ազգ. Եկեղ. եւ ընդհ. պատմ., Աշխարհագրութիւն ու եկեղ. երաժշտութիւն. Սոյն երկոքին վարժարանք ունին բարձրագոյն նախակրթարանի ընթացք եւ առաւել կամ նուազ արդիւնաւոր կացութիւն. Իսկ Ս. Լուսաւորիչ եւ Ս. Ստեփաննոս թաղերու վարժարանք (Ռուբինեան եւ Մեսրոպեան) սակաւաթիւ երկսեռ աշակերտօք ունին ստորին նախակրթարանի ուղղութիւն.

Սոյն 4 վարժարանաց տարեկան ծախքն է 700 օսմ. ոսկիէ աւելի, որոյ մեծագոյն մասը կը վճարէ Ազգային բաղանիքը.

Այլ երբ կը խօսիմ Ատաբազարի կրթական վիճակին վերայ, իւրքնին անխուսափելի պարտականութիւն մի կ'զգամ յիշատակել աստ՝ անունն այն անձին որ սոյն քաղքի կրթական առաջին առաքեալն ու լուսաւորիչն է եղած. Այդ պատուական անձնաւորութիւնն է Շիրինեան Գէորգ էֆէնտի, բազմահմուտ եւ արդիւնաշատ ուսուցիչն, որուն շատ պարտական է Ատաբազարցին. Շիրինեան էֆէնտի շուրջ երեսուն տարիէ հետէ, երբ առաջնակարգ ուսուցիչ մայրենի եւ ֆրանսերէն լեզուաց եւ Մաթեմաթիքի բոլոր ճիւղերուն, թէ՛ մայրաքաղաքիս եւ թէ գաւառաց մէջ վարած է կարեւոր պաշտօններ եւ իւր խղճամիտ ու արդիւնաւոր աշխատութեամբ հասուցած է աշակերտներ որք պատիւ կը բերեն Ազգին, Տէրութեան եւ իւր անուան. Տասն տարիէ աւելի է կը գտնուի սոյն քաղաքն ուր հասուցած բազմաթիւ աշակերտաց մին է Պապազեան Յակոբ էֆէնտի աշխոյժ եւ հմուտ երիտասարդն որ այժմ յաջողապէս կը վարէ տեղւոյն Ս. Հրեշտակապետ թաղի Արամեան վարժարանը. Ցաւելով տեսայ սակայն թէ Շիրինեան էֆէնտի այժմ բոլորովին քաշուած է ուսուցչական ասպարէզէն՝ տեղի տալով ծաղրելի նախապաշարմանց եւ թունաւոր սրտերու ատելութեան առաջ. Ռամկօրէն առած մը կ'ըսէ «մարդ կայ հոտուն, մարդ կայ կարօտուն». Գաւառաց մէջ խիստ քիչեր բաղդ կ'ունենան Շիրինեան էֆէնտիի նման կարող ուսուցիչներ ունենալ իրենց մէջ, եւ Ատաբազարցիք աննպաստ գաղափար մը միայն տուած կ'ըլլան իրենց ուսումնասիրութեան աստիճանին վրայ՝ երբ այսպիսի գանձ մը անգիտաբար դատապարտեն անգործութեան. Ատաբազարցւոց խոհեմութենէն կ'սպասուի չինել վերստին Շիրինեանի բեկեալ սիրտն եւ համոզել որ գէթ այցելութեամբ՝ քաղքին երկու բարձրագոյն կրթարանաց մէջ յանձն առնու դասախօսել՝ որմէ մեծապէս պիտի օգտի Ատաբազարի նոր սերունդը.

Ինչպէս ըսի վերեւ, Շիրինեան էֆէնտի մի քանի տարիէ ի վեր թողած է վարժապետական ասպարէզն եւ այժմ կ'զբաղի իւր սիրական արհեստներով, երկրագործութեամբ ու չերամաբուծութեամբ յորս ա՛յնքան յաջողած է որքան ունէր կարող ուսուցչի համբաւն. Ինքն լաւագոյն համարած է մշակել բնութեան ծոցն բան բան մարդկային ուղեղներ՝ անշուշտ համոզուած ըլլալով թէ առաջնոյն մէջ նուազ դառնութեան եւ ապերախտութեան պիտի հանդիպի՝ քան վերջնոյն մէջ. Վերջերս ճանապարհորդութիւն մ'ըրած է ի Ռումանիա՝ տեղւոյն երկրագործական ու գիւղատնտեսական կացութիւնն ուսումնասիրելու համար որմէ մեծապէս օգտած է ինքն եւ իրմով իւր քաղաքացիք՝ որոց ուսուցած է չերամաբուծութեան նորանոր մեթոտներ.

Շիրինեան մտացուած հանճար մ'է.

Տասնեակ տարիներու տաժանելի եւ համբերատար աշխատութեամբ յաջողած է վերջապէս ի կատար հանել երկրագործական կալսի մեքենայ մը (machine batteuse) որ երբ բոլորովին նորութեամբ հնարուած գործ, երկար փորձերէ անցնելով եւ քանիցս քակուելով եւ վերաշինուելով՝ եկած հասած է կատարելագործութեան ա՛յն աստիճանին յորում հետաքրքիր եւ մասնագէտ ոք կարէ տեսնել գործին կատարեալ յաջողութեան երաշխաւորութիւնն՝ համոզման համար պէտք եղած փորձերն ընել տալով. Մինչեւ ցարդ շինութեանն համար ծախք եղած է 250 լիրայի մօտ գումար մը զոր Շիրինեան էֆէնտի իւր դասատուական համեստ ամսականներէն խնայելով՝ զոհած է այս գիւտին իրագործման.

Պատուարժան հնարչին մեծութեան ապագայ մը խոստանալով հանդերձ՝ մեր երկրին երկրագործութեան զարգացման եւս մեծ մղում տալու սահմանեալ այս գործ կը մնայ այսօր երեսի վրայ, քանզի գործիքին պակասները լրացնելու համար պատ. հնարչին կը պակսի 70-80 լիրայի աննշան մի գումար. Ահաւասիկ չահու մի նոր աղբիւր եւ վեհանձնութեան մի գեղեցիկ առիթ այն դրամատիրաց համար, որ իւր չահուն հաւասար՝ կը սիրէ նախաձեռնութիւնք, կը սիրէ քաջալերել ազգային մի հանճար եւ կը ցանկայ մեր երկրին յառաջդիմութեան.

Բաղդաւորութիւն ունեցայ Ատաբազարի մէջ գտնելու Նիկոմիդիոյ վիճակին արժանընտիր առաջնորդն Գեր. Ստեփան եպիսկոպոս Յովակիմեան՝ միակ հաւատարիմ իւր ուխտին՝ Շահնազարեան վարժարանի ժառանգաւորաց որ եղաւ ձեռնասունն հոգելոյս Ներսէս Վարժապետեանի. Ստեփան եպիսկոպոս մեր ա՛յն կարգի սակաւաթիւ եկեղեցականներէն է որք իրենց նշանաբան են ընտրած ծառայել Ազգին՝ առաջնորդեալ մի միայն պարտաճանաչութեան ազնիւ զգացումէ. Եւ Յովակիմեան սրբազան կը մատուցանէ իւր Ազգին սոյն ծառայութիւնը մինչեւ իսկ ամենէ աննշան գիւղերու, ամենէ աղքատիկ եւ անուս ժողովրդոց մէջ՝ առանց աղմուկի եւ առանց փառասիրութեան. Տասն եւ հինգ տարիներէ հետէ կը վարէ իւր առաջնորդական պաշտօն եւ իւր առ Ազգն եւ Տէրութիւն մատուցած անձնուէր ու հաւատարիմ ծառայութիւններով սիրելի կացուցած է զինքն իւր բովանդակ հօտին, տեղական իշխանութեան եւ օտարաց իսկ. Այցելութեան գացած օրս իմաց մ'եկած էր՝ ի գիմաց իւր ժողովրդին՝ շնորհակալութիւն յայտնելու առ Նորին Սրբազնութիւն՝ որ նախաձեռնարկ եղած էր իրենց գիւղի մզկիթին եւ դպրոցին վերաշինութեան.

Սակայն կան մաս մը քաղաքացիք որք կը տրտնջան թէ աւելի ճարտարապետութեամբ կը զբաղի իրենց Առաջնորդն քան թէ վարժարանաց բարեկարգութեան կարեւոր խնդրով. Արդարեւ Ստեփան եպիսկոպոս շատ կը սիրէ բաղանիք, աղբիւրներ, կալուած, ջրի ճամբայ եւն. շինել տալ, այսինքն կը սիրէ ժողովրդեան եւ նորա զաւակաց նիւթական պէտքերն եւս հոգալ. Քաղաքին ա՛յն հոյակապ բաղանիքն որոյ հիմը երջանկայիշատակ Վարժապետեանն ձգած եւ Ստեփաննոս եպիսկոպոս ի գլուխ հանած է, ա՛յն միակ ազգային գլխաւոր կալուածն է որուն հասոյթներով կը հոգացուի քաղաքին չորս վարժարանաց նիւթական անհրաժեշտ պէտքերն. Ըսել է՝ Առաջնորդ Սրբազանը գործի եւ դրական մարդ է.

Բաց աստի չեմ կարող ըմբռնել թէ ի՛նչպէս մարդ մը՝ որ Շահնազարեանի նման համբաւաւոր վարժարանի մը մէջ հիմնական դաստիարակութիւն կ'ընդունի, նորա շնորհիւ կ'ըլլայ վարդապետ ու եպիսկոպոս, կը վայելէ ժամանակիս ուսեալ եւ բանիբուն եկեղեցականի համբաւ, այսպիսի մարդ մը լքանէ դպրոցական կարեւորագոյն խնդիրն. Անհաւատալի է այս. Ստեփան եպիսկոպոս ի սրտէ ցանկացող է իւր հօտին լուսաւորութեան եւ վարժարանաց արդիւնաւոր վիճակ մ'ունենալուն. Ինքն անկեղծօրէն փափաքող է եւ կը ջանայ այլ եւ այլ նիւթական ու բարոյական ոյժերն ի մի բերելով՝ հիմնել մի կեդրոնական վարժարան՝ եթէ քաղաքացիք եւս առ այս անհրաժեշտ եղած աջակցութիւնը մատուցանելու յօժարութիւն ունենան. Սակայն պահ մը ենթադրելով թէ իրենց առաջնորդն անտարբեր է դպրոցական խնդրոյ՝ ի՞նչ հարկ կայ ամեն յոյս կեդրոնացնել անձի մը վերայ, որ՝ արդէն բաւական դժուարին հոգերով ծանրաբեռնեալ է, ամեն կարեւոր նախաձեռնութիւն սպասել հովուէ մը որ պարտաւորած է շարունակ շրջիլ իւր վիճակին այլ եւ այլ կողմեր. Քանի որ Ատափազարի հայ հասարակութիւնն ունի գոնէ երկու կանոնաւոր վարժարան պահելու չափ անհատական եւ ազգային ոյժեր, քանի որ ունի ուսումնասիրութեան եռանդ, ունի լուսամիտ եւ գործունեայ մի երիտասարդութիւն եւ Շիրինեանի պէս կարող մի մասնագէտ, քանի որ ունի Պոլսոյ ազգ. ուսումնական կեդրոններու հետ հաղորդակցութեան դիւրութիւն, առանց վայրկեան մ'իսկ կորուսանելու կարող է՝ բարի կամեցողութեամբ մը՝ ի բաց վանել կուսակցական անշահ կիրքեր, ի մի ձուլել իւր բոլոր նիւթական ու բարոյական ոյժերն, եւ առանց ձեռնկապ մնալով ամեն ինչ Ս. Առաջնորդէն սպասելու՝ պատրաստել այն փառաւոր ու լուսաշող ապագայն զոր ազգասէր եւ յառաջդիմասէր ոգին այժմէն իսկ կ'ողջունէ Ատաբազարի ազգայնոց համար.

Գ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

20 սեպտ. 1888
Խասգիւղ

ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

ԱԶԳ

Ուսմ. Խորհուրդէն վկայեալ Թուրք լեզուի փորձառու ուսուցիչ մը՝ հմուտ նաեւ հայերէնի, գաղղիերէնի եւ Թուրքաբանութեան, կը փափաքի պաշտօնավարել վարժարանաց եւ մասնաւորաց տան մէջ. պէտք ունեցողներ կրնան դիմել Արեւելքի խմբագրատան կամ Ուս. Խորհրդոյ քարտուղար Նշան էֆ. Փափազեանի. 2128 1—4

ԱԺԱՆ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

ՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ
ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ

Երկասիրեց՝ ԵՂԻԱԶԱՐ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Քննուած եւ խիստ ճոխացած Լարուսի ընթացքին վրայ
Գին 3 ½ Ղրուշ

ԲԱՌԱԳԻՐՔՈՒԿ
ՀԱՅԵՐԷՆԷ Ի ՏԱՃԿԵՐԷՆ
ԵՒ Ի ԳԱՂԻԵՐԷՆ

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Գին 4 ղրշ. լաթակազմ

Այս փոքրիկ բառարանը կը պարունակէ 7000 գործածական բառեր, «ամէն բառի» առջեւ դրուած են տաճկերէն եւ գաղիերէն համանիշներ. 2046

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ստորագրեալս, միակ ներկայացուցիչ կիշառ եղբարց գործարանին ի Ս. Հանրի, հանրածանօթ իւր յաճախակեայ արտադրութեանց ընտրութեամբ, մատակարար օսմ. կայս. կառավարութեան, երկաթուղեաց ընկերութեանց, վարչութեանց եայլն, պատիւ ունի ծանուցանել իւր յաճախորդաց թէ ոմանք անուանց նմանութենէ մը օգտուելով կը քաղեն զինքը խաբելու համար, այսպէս ուրիշ գործարանաց վերագրելով այն արդար համբաւ զոր ձեռք բերած է Կիշառ եղբարց տունը.

Ստորագրեալս կը յանձնարարէ կիշառ եղբարց տան բազմաթիւ յաճախորդներուն որ շինուածանիւթոյ վաճառականները իրենց ծախած արտադրութեանց վրայ փընտռեն հետեւեալ նշանը

Guichard Frères à St. Henry (Marseille)

եթէ կ'ուզեն ամեն կերպիւ անստգիւտ ապրանք մը ստանալու վստահ լինիլ.

ՎԻԴԱԼԻ ՄՈԼՀՕ

Ղալաթիա, Քիւրէքճիլէր, Թիւ, 12

2034 8—30

ՍԳՈՏԻ ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Նաբոլի, 12 հոկտ. 1885

Պարոնայք Սգոտ եւ Պօուն,

Անձնական փորձերովս շատ օգտակար գտած եմ Սգոտի Մորիւ ձկան օշարակն՝ իւր ազդեցիկ գործողութեան համար, եւ մանաւանդ զզուելի համ չունենալուն պատճառաւ, որով շատ աւելի դիւրաւ կ'առնուի քան սովորական Մորիւ ձկան իւղը.

ԲՐՈՖ. ՕԳԻՈՎԼԷ ՄՈՐԻՋԱՆԻ

ԻԼԱՆ

ՇԷՀՐ ԷՄԱՆԷԹԻ

Տօլմա պաղչէ կաղխանէսի իչիւն օն պինտէն օն էքի պին Թօնօեա գատար չէրայիթի մալիմէ իլէ միւպայեասընա յիգում կէօրիւնէն մաղէն քեօմիւրիւ մէվգրի միւնագասաեա գօնուլուպ, վիրիլէճէք ֆիյաթ մութէտիլ օլտուղու հալտէ, Թէշրինի էվվէլին պիրինճի ճումաա իրթէսի կիւնիւ գարարը վէրիլէճէք, իւշպունա պաղար իրթէսի կիւնիւ տալիպ օլանլարըն՝ Թէմինաթը գաթիյէ ուսուլ օլունաճաղընտան Թալիպ օլանլարըն միւթէպէր քէֆիլլէրի իլէ պէրապէր Շէհր Էմանէթի մէճլիսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր. 1858

19 Իլուլ 304 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նըսֆը իսմայիլ վէ նըսֆը տէվէքէլի լիմանտա նէյլինտէն երուն չօրապ երուզ ալթմըշ պին չիֆթ, պէհէր չիֆթի տէօրթ ղուրուշ օն փարա.

Սիվրիհիսարքեարի երուն չօրապ եիրմի պին չիֆթ, պէհէր չիֆթի իւչ պուչուք ղուրուշա.

Թիւթիւն քիլօ պին, պէհէր քիլօսը իքի ղուրուշ օն փարա.

Ալէասընտան Բուսիա Թիմուրի իւչ պին եէտի երուզ քիլօ, պէհէր քիլօսը իքի ղուրուշա.

Նըսֆը իքիլի վէ նըսֆը տէօրթլի Թիմուր սաճ ալթմըշ գանթար պէհէր գանթարը ճէտտի իքի երուզ ղուրուշա.

Թիմուր ինկիլիզ Թէլի քիլօ իքի երուզ պէհէրի իքի պուչուք ղուրուշա.

Բէրչին միսմարը եէթմիշ պէշ քիլօ, պէհէրի եէտի ղուրուշա.

Թիզապ, քիլօ էլլի, պէհէր քիլօսը պէշ ղուրուշա.

Ջաճ եաղը քիլօ էլլի, պէհէրի իքի պուչուք ղուրուշա.

Միւթէնէվվի սամանը էյէսի երուզ էլլի ատէտ, պէհէրի օն ղուրուշա.

Նիզամիյէ էլպիսէ վէ Սարրաճխանէ անպարլարը իչիւն օն գալէմ էշեա ֆիխաթը մուրագգամէլէրի իլէ Թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլապ իլուլըն երմի սէքիզինճի կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միւնագասաեէրի պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիյի վիրիլէճէկլինտէն իթասընա վէ երմի տօգուզընճը կիւնի երուզտէ պէշ Թէնզիլինէ Թալիպ օլանլարըն մազամը աքչասիլէ լէվազըմաթը ուսումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

20 Իլուլ 1888 2104

Նօ. 18 2—3

ՉՐՕՍԱԿԱՆ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ

Ննջարան-վակոններով, սրահ-վակոններով, վակոն-պիւֆէներով առաջին եւ երկրորդ կարգի

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍԷՆ

ՊՈՒՏԱՓԷՇԹ, ՎԻԷՆՆԱ, ԵՒ ՎԵՐԱԴԱՐՁ

ԿԱՆԳ ԱՌՆԼՈՎ

Ա'ԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՓԻԼԻՊԷ, ՍՈՖԻԱ, ՆԻՇ ԵՒ ՊԷԼԿՐԱՏ

Շատ զեղչեալ գներով, մէջն առնլով նաեւ սննդեան ծախքն ուղեւորութեան միջոցին եւ բնակութեան ծախքն երեք օր ի Պուտաբէշթ եւ 4 օր ի Վիէննա, ձրիաբար այցելելու համար այս երկուց մայրաքաղաքաց բոլոր հետաքրքրաշարժ վայրերն, ըստ յայտագրոյ մը որ վերջէն պիտի հրատարակուի:

Ցառաջիկայ հոկտեմբեր 25ին, եթէ պէտք եղած թուով ուղեւորներ գտնուին, Պուտաբէշթի եւ Վիէննայի համար ճեպընթաց կառախումբ մը պիտի մեկնի՝ կանգ առնլով յԱդրիանուպոլիս, Փիլիպէ, Սոֆիա, Նիշ եւ Պելկրատ.

Ի Պուտաբէշթ եւ ի Վիէննա, Արեւելեան հիւրերն հանդիսաւորապէս պիտի ընդունուին: Բոլոր միջոցները ձեռք պիտի առնուին, այցելելու համար երկու մայրաքաղաքները բացառապէս նպաստաւոր պայմանաց մէջ:

Ճեպընթաց կառախումբը պիտի բաղկանայ ննջարան-վակոններէ, սրահ-վակոններէ եւ վակոն-պիւֆէներէ, առաջին եւ երկրորդ կարգի, որք ուղեւորաց պիտի տան ամենէն աւելի հանգստութեամբ եւ կարելի եղածին չափ քիչ յոգնութեամբ ճամբորդելու միջոցները:

Ուղեւորաց պիտի տրուի ընտիր սնունդ, որ կարգադրուած է այսպէս.

Առաւօտեան ժամ 7ին, խահուէ, թէյ կամ չօքօլա, կարագ, հաւկիթ եւ հաց.

» » » ժամ 11½ին, ճաշ 3 տեսակ կերակուրով, գինի, աղանդեր եւ խահուէ

Երեկոյեան ժամ 6½ին, ընթրիք, ապուր եւ չորս տեսակ կերակուր, գինի, աղանդեր եւ խահուէ:

Կառախումբը Պուտաբէշթ եւ Վիէննա հասնելուն, կառքեր պիտի դրուին ուղեւորաց տրամադրութեան ներքեւ՝ առաւօտեան ժամ 9էն մինչեւ երեկոյեան ժամ 7, խմբովին այցելելու համար մայրաքաղաքաց հետաքրքրաշարժ վայրերը:—Առաջին կարգի երկու ուղեւորներ մէկ կառքի իրաւունք պիտի ունենան, եւ երկրորդ կարգի չորս ուղեւորներ չորս տեղւով մեծ լանտօի մը:—Ուղեւորք պիտի զետեղուին առաջին կարգի օթեաններու մէջ. —Ուղեւորք երեք օր պիտի մնան ի Պուտաբէշթ եւ չորս օր ի Վիէննա: Այս միջոցին, ուղեւորաց պիտի տրուի ընտիր սնունդ եւ բնակութիւն: Նմանապէս ձրիաբար պիտի տրուին հարկ եղած առաջնորդներն եւ թարգմանները:

Երթի եւ դարձի տոմսերն արժէք պիտի ունենան երեսուն օր եւ անոնց տէրերն իրաւունք պիտի ունենան սովորական կառախումբով Կ. Պոլիս վերադառնալու՝ այդ միջոցի տեւողութեան ատեն:

Մէն մի ուղեւոր ազատ է 30 քիլօկրամ ծանրութեամբ ծրար առնլու իւր հետ:

Այս ուղեւորութեան ծախքն է, մէջն առնլով նաեւ Կ. Պոլսէն ի Պուտաբէշթ, ի Վիէննա եւ վերադարձի ամբողջ սննդի, հետաքրքրաշարժ վայրերու այցելութեան եւ բնակութեան ծախքերն,

Առաջին կարգ, 25 օսմ. ոսկի
Երկրորդ կարգ, 20 օսմ. ոսկի

Տոմսերը շրջաբերութեան պիտի ելնեն ի Կ. Պոլիս, ԷՕԺԷՆ ՌԱԲԱԲՈՌ, ներկայացուցիչ յԱրեւելս Հունգարական Պետութեան արքայական երկաթուղեաց, Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, Եուսուֆ Իզզէտտին խան, առաւօտեան ժամ իննէն մինչեւ ժամ 4 երեկոյեան.

Ստորագրութիւնք կ'ընդունուին

Ի Բերա, Պորդոլի Եղբարք, Պօն Մարշէ	Կէլիպոլու, Թ. Սիտէրիտէս
Պոլիս, Մ. Սարըեան, Պահճէ Գաբու, 27	Փիլիպէ, Ե. Արկիրիատէս եղբարք
Էտիրնէ, Հայիմ Ավիկտոր եւ ընկ.	Զմիւռնիա, Պալեօզեան եւ Պալըքճեան
Աթէնք եւ Պիրէոն, Ժան Գուրդէլի	Սէլանիկ, Էտմոնտ Մուլվուրֆ
Պէլկրատ, Քոսդովիչ եւ Պէք	Շիրա, Կ. Ս. Գուդըբա
Դարդանել, Ա. տը Գարավէլ	Վառնա, Մ. Անտրիսէվիչ
Տէտէաղաճ, Հ. Վէրնաձձա եւ Պոնաքաս	Թիֆլիս, Տր. Զ. Թիթիլիս

2129

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 531

ՆՈՐԹԸ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ — ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,243,127
ՀԱՍՈՅԹ 1887 ՏԱՐՒՈՅ 1,932,350

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,421,200
ՀԱՍՈՅԹ 1887 ՏԱՐՒՈՅ 946,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար պիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասնին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՒ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — «ՄԱՐԻԹԱՅՄ» — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գոմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՄԵՐԱՄԲԵՐԻ

Շրօտրա ֆըրգասը իչուն միւպայեա օլունաճագ իքի եւըզ էյլի պին գըյէ ինկլիզ բիրինճինին իչպու իլուլը բու-մինին եիրմի իքինճի բէնչշէնպիհ կիւնի պիլ միւնագասա գարարը գաթիսի վի-րիլէճէկի վէ եիրմի ուէօրթինճիւ ճու-մաա իրթէսի կիւնիւ տախի եւըզտէ պէյ լթէնզիլի գապուլ օլունաճաղը ճի-հէթլէ իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասկէրի լէվազըմաթ տաի-րէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

19 Իլուլ 1888 — 2102
Նօ. 16 — 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՄԵՐԱՍԲԵՐԻ

Թաշնիլէ խաբէսի մայինտէն սա-թըլաճագ եւըզ պին քիլօ ինճէ վէ էյ-լի պին քիլօ գալըն բէբէկին իչպու ի-լուլըն եիրմի պիրինճի չարշէնպիհ կիւ-նի պիլ միւզայիտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իչթիրասընա թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասկէրի լէվա-զըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օ-լունուր։

19 Իլուլ 1888 — 2103
Նօ. 17 — 3—3

ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ ունեցողներն, որոց կեանքն աճուկի տանջանք մ'է, մշտատեւ չարչարանք մը, ինքզինքնին հանդարտեցնելու պատրուակաւ՝ ինքզինքնին կը թունաւորեն թմրեցուցիչ կազմութիւն ունեցող թուղթերով, փոշիներով, Սիկարէթներով, որոց յաճախակի գործածութիւնը վայրկեան մը կը հանդարտեցնէ զիրենք, այլ ապահովապէս կ'սպաննէ։

ՇՆՉԱՐԳԵԼՆԵ՛Ր

Շնչարգելութեան միակ բուժիչ դեղն է

ԱՍՏԵՂ ՀԵՂՈՒԿՆ

(LA LIQUEUR DE L'ETOILE)

Պ. Ժ. ԼԱՍԴԻ, դեղագործ-քիմիագէտ ի ՊՈՐՏՕ

Գրեցէք նմա՝ պատասխանի համար թղթադրոշմով, և ձրիապէս պիտի ստանաք ամէն տեղեկութիւններն՝ իւր դեղին և իւր ազդուութեան բազմաթիւ ապացոյցներուն վրայ։

ՄԱՐԻՕ ԼԸՇՕ, դեղագործ-քիմիագէտ, 164, Սէնդ-Գաթերին փողոց, ՊՈՐՏՕ։

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղիքն են՝ ի Պոլիս, Քիւչիւքեան եղբարք, Եմին Էօնիւ, 77. Վ. Քասապեան, Պահչէ-Գաբու, 13. Պ. Պ. Վոնտրձիանոս և ընկ., 14, Սուլթան-Համամ — Բերա, Քանզուք եղբարք, Մեծ փողոց, 247. Ն. Թէոտորիտէս, 244. Պ. Եօժէն Տէլլասուտա, 328։

1698

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվերբուլի և Արեւելից մէջ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալճերիան	2500	Ֆավօնեան	3700
Ալզաշիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլուզեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթենեան	2500	Իպերիան	5500
Արաբեան	3700	Իլիրեան	5500
Պավարիան	6000	Իտալեան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէսպիան	2200
Քաթէլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրենեան	2000	Լիսպոն	800
Տուրզա	700	Օփորթօ	700
Էճիբշըն	3700	Բերսիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆալերնիան	3700	Վիրճինեան	5800

Ֆալերնեան շոգենաւը, նաւապետ Լաուրանսոն ընդհանուր վաճառքով Լիվըրբուլէն աստ հասաւ։

Ֆապիան շոգենաւը, նաւապետ Համփլին, ամսոյս 26ին աստ վերադառնալով ի մօտոյ դէպ ի Լիվըրբուլ պիտի ուղեւորի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ Գործակալ

Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա։

Նաւատեարք, Ցարնուայ Բրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Ճիպրալդար, Գ. Գ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Ի. Լ. Վաճման և ընկ.
Մալթա, Ս. Քամիլերի։
Շիրա, Ս. Վօրոտօրուլօ Որդիք և ընկ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիթոլ և ընկ. 1596

ՍԳՈՂԻ ՕՇԱՐԱԿ

(EMULSION SCOTT)

ՄՈՐԻԻ ՁԿԱՆ ՁՈՒԹ ԻՒՂ

Լեբօֆօսֆիթ ով Լայմ և սոտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՂԻ և ՊՈՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք

Կարին չափ ախորժաճամ է.

Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններն ունի, իբոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճռզածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն,

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով. Գործակատարք են Համմէր և Հիրշէլ, Պոլիս. 1691

PAPIER FAYARD ET BLAYN

60 տարուընէ աւելի յաջողութիւն կը յանձնարարէ զնա ի բուժումն հարբուխի, կուրծքի բորբոքմանց, յօդացաւի, ցաւերու, վէրքերու, կողերու և այլն։

Կը ծախուի բոլոր դեղարանաց մէջ։ (Փնտռել մեր ստորագրութիւնը։) 2127

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

SOUTH BRITISH AND NATIONAL — ՍԱՈՒԹԸ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՆԷՇԸՆԸԼ

Ստորագրեալ դրամագլուխ	4,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի »	500,000	» »
1873էն ի վեր վճրլ. կորուստք	2,500,000	» »

GLASGOW & LONDON — ԿԼԱՍԿՕՈՒ ԷՆՏ ԼԸՆՏԸՆ

Դրամագլուխ 300,000 Անգլիական ոսկի

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործակալք ՀՈՖՄԱՆ ԷՂԲԱՐՔ եւ ԸՆԿ.

(1880) Պոլիս, Սուլթան Համամ, Սայտիէ խան, թիւ 13, 14, 15

ՖՐԱՆՔՕ–ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԻՊԻՒՏԱՅԲԷՍԹ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՓՈԽԱԴԱՐՁՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	12,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Եօժէն Բարարոր

» Լիազօր գործակալ և քննիչ. Մ. Նազարէթ Եազըճեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

Տեարք Պալեօզեան և Պալըքճեան Զմիւռնիա. Գասպարեան և Տամլամայեան Ատանա. Գ. և Ս. Սեթեան Հալէպ. Բ. Շէրէֆէտտին և Տէրունեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէօն Տէյիրմէնճի օղլու Քօնեա, ևն ևն։

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Աւելորդ կը համարիմք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց փոքր նուիրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կինն և զաւակները, աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի արգոյ հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վճակահանութեան մասնաւոր տեսակներուն որ մէն մի տարի Պիւտաբէշթի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։ Ամեն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Գոհութեամբ կը ծանուցանեմք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյն յունվար 1ի ընդհանուր գործողութեանց հաշուեցուցակին, (Կառավարութեան Աւստրիո-Հունգարական կառավարութեան ներքին գործոց նախարարութենէն) պահեստի գումարին վրայ 2 միլիոն ֆրանքի պատկառելի գումարի մը յաւելում գոյացած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկայիս 12 միլիոն է։ 654

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տոքթոր Այէրի ջերմային հիւանդութեանց այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դառնահամ և ազդու կազդուրիչ ամեն տեսակ Փիզիգական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնը և ապաքինիչ ստոյգ յատկութիւնը երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ստոյգ գիտութեամբն։ Այս Փիզիգական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անհամարելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդը, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն, որոց աս անունները տրուած է. ջերմն և սարսուռ (սըթմա), թաղուն ջերմ (կիզլի իլթմա), պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն, մաղձային տենդ և հրասայլ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտը ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ ելնելով ժահահոտ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղն կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնը և զորս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգուտն ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգից համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։ 581

Ց. ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԻԼԻԱ

Կ'ընդունին ամեն տեսակ արտածութեան եւ ներածութեան ապրանաց յանձնարարութիւններ որք կը գործադրուին շահաւէտ կերպով եւ նպաստաւոր պայմաններով. հասցէ O. Séropian & Cie Marseille. հեռագրոց համար, Séropian Marseille.

1834

La Compagnie d'Assurences La Mannheim
ET
La Compagnie de Ré-Assurances de Mannheim

Ի ՄԱՆՀԱՅՄ

ԸՆԴԴԷՄ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳԱՑ

Ամբողջ դրամագլուխ	12,500,000 ֆրանք
Պահեստի »	2,825,000 ֆրանք

Կ'ապահովագրուին դրամ, թանկագին մետաղ, արժէթուղթ, գոհարեղէն եւ ապրանքներ, որք յանձնուած են ամենայն թղթատարական վարչութեանց կամ փոխադրութեան ընկերութեանց։

Վերոյիշեալ ապահովագրութիւնք կը կատարուին La Mannheim Cº d'Assurances et la Cie de Ré-Assurances de Mannheim ընկերութեանց կողմէ որք ի միասին ունին 30,500,000 Ֆրանք։

Կ'ապահովագրուին շոգենաւով, երկաթուղով առագաստանաւով փոխադրուած ապրանքներ։

Գիները շատ չափաւոր են և պայմանները շատ ազատ։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Տ. ԼԸՊԷ ԵՒ ՎԻԳՏՈՐ ՈՐԴԻ

1132 — Ընդհանուր Գործակալք է Կ. Պոլսոյ սոյն երկու Ընկերութեան

ԱԻԹԵՆԱՒՈՒԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՑԿԱԶԵԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ

Ն. ՌԱՖՖԼ. եւ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Բօթիի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անթոլի որ հոկտեմբեր 3ին Մարսիլիայէն և հոկտեմբեր 10ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մինկրելի որ պիտի մեկնի հոկտ. 15ին։

Ուղեւորներ և ապրանք կ'ընդունուին

Նաւուղեէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար

ԹԻՆԻՐՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ

Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւմ

1806 — Մումհանէ փողոց, թիւ 14

Արտօնատէր — Օ. ՏԸՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՇԻՐՔԵԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1888 Սեպտեմբեր 1 Հինգշաբթի օրէն սկսեալ մինչեւ Հոկտեմբեր 3

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերքէն կամուրջ եկող շոգենաւուց երթեւեկութիւնք

Ժ. Վ. — Թ.

- 12 — Ենիմ. Մեզարպ. Պէօյիւք. Թարպ. Ենիքէ Միրկ. Ր. Հիսար — 32
- 1 — Ենիմ. Մեզպ. Պէօյ. Քիրճ. Թար. Ենիքէ. (Ուրբաթ օրերը 1 10ին Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պեպէքի (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) — 19
- 1 — Ր. և Ա. Գավագ Ենիմ. Մեզպ. Պէօյք. Թարպ. Պէյգօզ Ենիքէ. Չուպ. Գանլ. Պօյաճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնավ. Չենկ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիք. Իւսկիւտար — 1
- 1 35 Ենիքէ. Սթէն, Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք (Պեպէքի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) Բացի ուրբաթէ. — 33
- 2 — Ենիմ. Մեզպ. Պէօյ. Թար. Ենիքէ. (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) Ուրբաթ օրերը 2 10 Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք — 18
- 2 35 Ենիքէ. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք (Արնվ. շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) Բացի ուրբաթէ — 23
- 3 15 Ենիմ. Մեզպ. Պէօյ. Թարպ. Ենիքէ. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. — 32
- 4 30 Ենիմ. Մեզպ. Պէօյիւք. Թարպ. Ենիքէ. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք — 33
- 6 — Ենիմ. Մեզպ. Պէօյ. Թարպ. Ենիքէ. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. — 22
- 7 — Ենիմ. Մեզարպ. Պէօյիւք. Թարպ. Պէյգօզ Բաշպ. Ենիքէ. Միրկ. Գանլըճ. Ր. և Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չենկ. Պէյլեր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Իւսկ. — 25
- 8 15 Գավագ Ենիմ. Մեզ. Պէօյ. Թար. Ենիքէ. Միրկ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք. — 19
- 10 — Մեզարպ. Պէօյ. Թարպ. Ենիքէ. Միրկ. Ր. Հիսար Արնավ. Օրթաք. Պէշ. — 34

Արնաւուտքէօյէն կամուրջ եկող շոգենաւք

- 11 40 Ենիք. Սթէն. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. — 22
- 11 40 Պեպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. — 25
- 12 45 Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. — 34
- 1 30 Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. — 25
- 2 10 Պեպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. Գապ. — 34
- 3 10 Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գապ. — 19
- 10 50 Հիսարէն ուղղակի կամուրջ — 22
- 11 20 Պեպէքէն ուղղակի կամուրջ (Բացի ուրբաթէ) — 25

Ասիական եզերքէն կամուրջ եկող շոգենաւք

- 11 45 Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզ. Գապ. — 21
- 11 50 Պէյգօզ Բաշպ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հաղրդ.) — 23
- 12 30 Գանտ. Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիքթաշ — 28
- 1 25 Պէօյիւքտէրէ Թարպ. Պէյգօզ Բաշպ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վան. Չենկ. Պէյլ. Գուզկ. — 17
- 1 40 Գանտ. Վան. Չենկ. Պէյ. Գուզկ. Պէշ. — 22
- 3 20 Ա. Գավագ Մեզարպ. Պէօյք. Թարպ. Պէյգ. Բաշպ. Չուպուգ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. (Գանտիլլի պիտի հաղորդակցի) Ուրբաթ օրերը Վանիք. Չենկ. Պէյլեր. Գուզկ. Իւսկ. — 21
- 4 30 Գանտ. Վան. Չենկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ. (Բացի ուրբաթէ) — 18
- 4 30 Պէյգ. Բաշպ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզ. Պէշիք. — 28
- 6 15 Միրկ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չենկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Իւսկ. — 1
- 9 — Պէօյիւք. Թարպ. Պէյգօզ Բաշպ. Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չենկէլ. Պէյլերպէյ Գուզկ. Իւսկ. (Կիրակի և ուրբաթ օրերը Չուպ.) — 28
- 9 30 Գանտիլլի Չենկելքեօյ Ուղղակի կամր. (Բացի ուրբաթէ) — 28
- 10 20 Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ — 21
- 11 — Գուզկունճուքէն ուղղակի կամուրջ (Բացի ուրբաթէ) — 28

(Բաց ի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

- 1 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պեպէք Ր. Հիսար Պօյճ. Ենիքէ. Թար. Պէօյիւք. Մեզպ. Ր. Ա. Գավագ — 21
- 1 45 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պեպէք Ր. Հիսար Միրկ. Ենիքէ. Թարպ. Պէօյտ. Ենիմ. — 32
- 2 30 Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլեր. Չենկել. Արնավ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Ենիքէ. Բաշպ. Պէյգ. Թարպա. Պէօյ. Մեզ. Ենիմահալլէ — 25
- 3 — Պէշիք. Օրթ. Արնվ. Ր. Հիսար Միրկ. Ենիքէ. Թարպ. Պէօյք. Մեզ. Ենիմ. — 33
- 4 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պեպէք Ր. Հիսար Պօյճ. Ենիքէ. Թարպ. Պէօյք. Ենիմ. — 22
- 5 45 Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնվ. Պեպէք. Ր. Հիսար Միրկ. Սթէն. Ենիքէ. Պէյգ. Թարպա. Պէօյ. Մեզր. Ենիմ. և Գավագներ — 19
- 7 — Պէշիք. Իւսկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլեր. Չենկ. Արնվ. Գնտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Միրկէօն Ենիքէ. Թարպ. Պէօյիւք. — 23
- 8 30 Պէշիք. Օրթ. Արնավ. Պեպ. Ր. Հիսար Միրկ. Ենիքէ. Թարպ. Մեզար. Պէօյ. — 34
- 10 — Ենիքէ. Թարպ. Պէօյք. Մեզպ. Ենիմ. (Ուրբաթ օրերը 9 45ին) — 18
- 10 30 Ր. Հիսար Պօյճ. Միրկ. Սթէն. Ենիքէ, Թարպ. Քիրճ. Պէօյք. Մեզար. Ենիմ. (Ուրբաթ օրերը Օրթագիւղ)* — 17
- 11 10 Ենիքէ. Թարպ. Պէօյ. Մեզպ. Ենիմ. (Ուրբաթ օրերը Արնվ. — 19
- 11 35 Պեպէք Ր. Հիսար Պօյճ. Միրկ. Սթէն. Ենիքէ. (Ուրբաթ օրերը Պէշիքթաշ — 22

Կամուրջէն Արնաւուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

- 1 — Ուղղակի Արնաւուտքիւղ — 25
- 1 40 Ուղղակի Պեպէք — 34
- 2 40 Ուղղակի Պեպէք — 19
- 9 55 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պեպ. Ր. Հիսար (Վասփոր եկող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) — 22
- 10 35 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավտ. Պեպէք (Բացի ուրբաթէ) — 25
- 11 10 Գապ. Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պեպէք Ր. Հիսար Պօյճ. — 21
- 11 40 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պեպէք (Բացի ուրբաթէ) — 28
- 12 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվտ. — 25

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

- 1 — Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չենկ. Վանիք. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշպ. Պէյգօզ Ենիքէ. (Բացի ուրբաթէ) — 23
- 1 5 Ուղղակի Գանտիլլի — 22
- 2 45 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չենկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպուգ. Բ. պահճէ Պէյգ. — 28
- 3 55 Ուղղակի Գանտիլլի (Բացի ուրբաթէ) — 18
- 4 30 Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չենկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլ. Միրկ. — 1
- 8 35 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չենկ. Վանիք. Գանտիլլի (Ենիմ. գացող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդ.) Բացի ուրբաթէ — 18
- 9 10 Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլ. Միրկ. Չուպ. Բաշպ. Պէյգօզ Ենիքէ. Թարպ. Պէօյիւք. Մեզպ. Ենիմ. (Ուրբաթ օրերը Իւսկ. Գուզ. Պէյլ. Չենկ. Վանիք. — 1
- 9 25 Պէշիքթաշ, Գուզկունճ. Պէյլեր. Չենկել. Վանիք. Գանտիլ. (Գավագներ գացող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) — 21
- 10 5 Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշպա. Պէյգ. Թարպա. Մեզարպ. Գավագներ — 32
- 10 40 Իւսկ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) — 28
- 10 45 Պէշիք. Գուզկ. Պէյլեր. Չենկել. Վան. Գանտ. Պեպէք (Ուրբաթ օրերը Իւսկ. Գանտ. շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) — 33
- 11 20 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաշպա. Պէյգօզ — 23
- 11 45 Գապթ. Գուզ. Պէյլ. Չենկ. Վանիք. — 34

Ամեն ուրբաթ առաւօտ ժամ 4 30ին կամուրջէն շոգենաւ մ'եկնելով Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չենկ. Վանիքէօյ Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճա Չուպուգլը Բաշպ. Պէյգօզ Թարպ. Պէօյք. Մեզպ. պիտի երթայ, և երեկոյին ժամ 10 45ին Մեզարպուրնուէն եկնելով յիշեալ նաւամատոյցները հանդիպելով կամուրջ պիտի իջնէ։

Ամեն ուրբաթ երեկոյ ժամ 11ին Ենիմահալլէէն շոգենաւ մ'եկնելով Մեզ. Պէօյ. Թարպ. Ենիքէ. Միրկ. Ր. Հիսար Արնվ. Պէշիք. հանդիպելով կամուրջ պիտի իջնէ։

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	5 50 Պէշիք	— —	6 20 Պէշիք
12 —	6 20	12 20	7 5
12 30	7 5 Պէշիք	12 45 Պէշիք	8 15 Պէշիք
1 —	7 30 Վասփ.	1 —	9 5
1 30 Պէշիք	8 15 Պէշիք	1 20	9 50
2 —	9 —	2 —	10 10 Պէշիք
2 30 Պէշիք	9 30	2 25	10 30 Ֆերպ.
3 —	10 — Ֆերպ.	2 50 Պէշիք	10 40 Գզ.
3 15 Ֆերպօթ	10 15 Պէշիք	3 30	11 5
3 35 Վասփոր	10 40	3 45 Ֆերպօթ	11 25 Ֆերպ.
3 40	11 — Գուզկ.	4 —	11 20
4 15 Պէշիք	11 15 Ֆերպ.	4 40 Պէշիք	11 50
4 30 Ֆերպօթ	11 25	5 15 Ֆերպօթ	11 50 Գզ*
5 5 Վասփոր	11 40	5 30	12 5
5 20	12 5		

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	6 20	— —	7 5
12 30	7 5 Պէշիք	12 45 Պէշիք	8 15 Պէշիք
1 15 Պէշիք	7 30 Վասփ.	1 30	9 5
2 —	8 15 Պէշիք	2 —	9 50
2 35 Պէշիք	9 —	2 30 Պէշիք	10 10 Պէշիք
3 5	9 30	3 15	10 30 Ֆերպ.
3 15 Ֆերպօթ	10 — Ֆերպ.	3 45 Ֆերպօթ	10 40
3 35 Վասփոր	10 15 Պէշիք	4 15	11 20
4 15 Պէշիք	10 45	5 — Պէշիք	11 25 Ֆերպ.
4 30 Ֆերպօթ	11 10	5 15 Ֆերպօթ	11 40
5 5 Վասփոր	11 15 Ֆերպ.	5 45	12 5
5 20	11 40	6 15 Պէշիք	
5 50 Պէշիք	12 5		

* Այս երթեւեկութիւն Հրեից տօներուն, և շաբաթ օրերը Գուզկ. չպիտի հանդիպի։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

- 2 — Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
- 4 30 » »
- 10 30 » » (բաց ի կիրակի օրերէն)
- 11 15 » » (Կիրակի օրեր ժ. 10 45ին
- 1 30 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
- 4 — Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ
- 10 10 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
- 11 — Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (Կիրակի օրերը ժ. 10 30ին)։

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՓԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

- 3 15 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
- 4 30 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
- 10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
- 11 15 » Գապաթաշ
- 3 45 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
- 5 15 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
- 10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
- 11 25 Գապաթաշէն Իւսկիւտար

1586

Ծան. — Օդը մրգապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գանուած տեղը պիտի մնան։